

0 Yüce Şairlerimiz Kumaşından Yarattılmıştı- Seyyid Ahmed ARVASİ

SEYYİD AHMET ARVASİ

0, YÜCE ŞÂİRLERİMİZİN KUMAŞINDAN YARATILMIŞTI

Zaman, üstadın büyüklüğünü ve değerini daha iyi anlamamıza yardım edecektir.

Necip Fazıl Bey, dehâsına inandığım büyük mütefekkir ve şâirlerimizdendir. Ben, onu piyasayı işgal eden ıvır zıvır isimlerle mukayese etmeyi abes bulurum. 0, Türk-İslâm medeniyeti içinde parlayan Fuzulî, Süleyman Çelebi ve Yunus Emre gibi yüce şâirlerin kumaşından yaratılmıştı. 0, şanlı Peygamber'e hizmet etmeyi şeref bilir ve bu hizmetle öğünürdü.

Zaman, Necip Fazıl Bey'in büyüklüğünü ve değerini daha iyi anlamamıza yardım edecektir.

«İslam, insanın ölmezliğine inanmaktır» diyen üstada ebedi hayatında saadetler dilerim.

(Tercüman, 29 Mayıs 1983)''

Seyyid Ahmed ARVASİ

Kitap Dağıtım Projesi

Dikkat: Projemize yoğun talepten dolayı yeni başvuru alınmamaktadır, mevcut başvurular karşılandığı taktirde yeni başvurular alınacaktır.

Sitemiz tarafından başlatılan Üstad'ın kitaplarını dağıtım projemizin ilk adımında Trabzon Maçka İmam Hatip Lisesi'ne 45 adet Üstad kitabı hediye edilmiştir.

İlgili Fotoğraflar:

This image is no longer available.
Visit tinypic.com for more information.

This image is no longer available.
Visit tinypic.com for more information.

This image is no longer available.
Visit tinypic.com for more information.

Sitemiz tarafından başlatılan Üstad'ın kitaplarını dağıtım projemizin ikinci adımında Erzurum Merkez Anadolu Lisesi kütüphanesine 33 adet Üstad kitabı hediye edilmiştir. Fotoğraflar:

Sitemiz tarafından başlatılan Üstad'ın kitaplarını dağıtım projemizin üçüncü adımında Erzurum Hacı Sami BOYDAK Anadolu lisesi kütüphanesine 33 adet Üstad kitabı hediye edilmiştir. Fotoğraflar:

Sitemiz tarafından başlatılan Üstad'ın kitaplarını dağıtım projemizin bir diğer adımında Hatay/Erzin/Gökdere Köyü/Gökdere Köy Kütüphanesi'ne 21 adet Üstad kitabı hediye edilmiştir. Fotoğraflar:

Erzurum/Toprakkale Köyü'nde bulunan Delikanlı odasına Üstad'ın kitaplarını dağıtım projemiz kapsamında 17 adet Üstad kitabı ve odanın duvarlarına asılmak üzere 4 adet çerçeveli resimli

Şiir hediye edilmiştir.

İlgili fotoğraflar:

Projemiz dahilinde Düzce Akçakoca Anadolu Öğretmen Lisesi'ne 40 adet Üstad kitabı gönderilmiştir. Gönderilen kitaplar Őunlardır:

Hikayelerim

Çile

0 ve Ben

Sahte Kahramanlar

Aynadaki Yalan

Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu

Bâbıâli

Sosyalizm Komünizm ve İnsanlık

Türkiye'nin Manzarası

İman ve İslam Atlası

İdeolocya Örgüsü

Mümin Kafir

Son Devrin Din Mazlumları

Ulu Hakan II. Abdülhamid Han

İmân ve Aksiyon

Doğru Yolun Sapık Kolları

Hücum ve Polemik

En Kötü Patron
Nasreddin Hoca
Bediüzzaman Said Nursi
Hacc
Çöle İnen Nur
Peygamber Halkası
Başbuğ Velilerden 33
Gönül Nimetleri
+15 tiyatro eseri

Sitemizin Yeni Bir Projesine Dair Duyuru

Üstad'ın daha fazla tanınması ve anlaşılması gayesiyle, Üstad'ı anma programlarında ve diğer dini, kültürel etkinliklerde ücretsiz olarak dağıtılacak 65-70 sayfa arası bir fasikül bastırmaya karar vermiş bulunmaktayız. Üstad'a dair hemen hemen her şeyin yer alacağı bu fasikül ile Üstad'a olan ilginin artması ve ona bağlı olarak da sitemizden istifade edecek kişilerin çoğalması da sağlanacaktır. Muhtevası belirlenmiş olan fasikülün tasarım aşamasına gelmiş durumdayız. Fasikülün mizanpajı için grafik işinden anlayan üyelerimizden yardım almak istiyoruz. Özellikle bu iş için kullanılan Adobe Indesign, QuarkXpress, Photoshop vb. gibi programları etkin şekilde kullanarak tasarım yapabilecek arkadaşlarımızın yardımına talibiz. Ayriyeten matbaa-baskı-ofset sahasındaki ayrıntıları da bilen ve bu hususta da yardımcı olmak isteyen üyelerimiz bizlerle irtibat kurabilirler. Sitemizin Üstad için giriştiği bu projeyi muvaffakiyete erdirmek umuduyla.

Forumdaki ilgili konu için tıklayınız:

Üstad Necip Fazıl: Çizgilere Yansıyan Çile

En sert, en yıkıcı fırtınaların bile, fikir ıstırabının esişine denk olamayacağını Üstadın yüzüne bakınca, ve o yüzdeki katlanmış acıları, mazur kalınmış haksızlıkları, davasına sımsıkı bağlı bir yüreğin meydan okuyan bakışlarını ve tarihte çok az insanın sonuna kadar sürdürebildiği 'aksiyon' ruhunu; çizgilerinden tüten mananın derinlerine dalınca, ve o mananın yakıcı asaletini hissedince bir nebze olsun anlayabiliriz. Yüzünü kaplayan çizgileri, 80 küsur yıllık ömrüne sığan 100'den fazla eseriyle birebir düşünmek gerekir. Bir çizgiye bir eser... Bu eserlerin çizgi olarak sığabileceği dünyada kaç çehre vardır? Batı Tefekkürü ve İslam Tasavvufu... Tek başına bu eser, bir yüzü asil çizgilerle donatmaya, onu bir güneş gibi aydınlatmaya yeter. Üstadın, milletimize ve tüm dünyaya bıraktığı paha biçilmez bir hazine olan eserleri; yazıldıkları anlarda yazarına ne tür bir fikir çilesi hediye etmiştir, hangi kuşatıcı düşüncelerin dibi görünmez denizinde kürek çektiği, burası mühim... Mesela Bir Adam Yaratmak eseri... 1934 yılına kadar ıstırapla, kanatıcı düşüncelerle geçse bile, henüz rayına tam oturmamış, sistemleşmemiş bir hayatı vardı Üstadın. Yine acı çekiyordu, evet, fakat bu daha çok, karanlığa göğüs germe, ona karşı koyabilme diyebileceğimiz bir müdafaa yöntemiyle oluşuyordu. 1934'ten sonra ise yöntem değişecek, bu kez karanlığa parmaklarında taşıdığı güneşle karşı koyacak, siperinden çıkıp taarruza geçecekti. 1934'ten 1943'e, yani Üstadın meydan yerine çıkışına kadar geçen süre, onun, birdenbire ona hediye

edilen dünyayı tanıması, onu anlaması, bu sayede kendini, milletini, tarihini ve tüm dünyayı muhasebe etmesi şeklinde sürüp gidecekti. İşte Bir Adam Yaratmak o yıllara, o sancıyla geçen günlere rastlar ve Üstadın bu piyesi yazarken geçirdiği buhranı tahmin etmekten bile aciz kalırız. Bir dehanın Allah'ı bulma destanı diyebileceğimiz bu piyesin hemen ardında gelen Çile şiiri... Yaratıcıyı bütün benliğinde hissetmenin ağırlığı ve dayanılmazlığı, bu iki eserin meydana gelmesini sağlar. Ve ondan sonra büyüklü küçüklü düzinelerce eser... Eli deniz, kalemi dalga olan Üstad, dilsizler adasının kayalıklarını dövmekle kalmamış, aynı zamanda kumsalını da yerle bir etmeye başlamıştır. Yalnız nefes alacak kadar aralık bırakılan, dikilmiş ağızlar cemiyetinde, meydan yerine çıkıp yüksek sesle mukaddes değerleri ve o değerlerin insanoğlunu iyileştirecek tek ilaç olduğunu, kendisine yönelmiş nefret nazarları karşısında haykırmıştır. Hakikati konuşmakta hiç kimseden, hiçbir şeyden çekinmeyen bir yapısı vardır Üstadın. Hiç durmadan yazmış, davasının tüm yönlerini eserlerine yansıtmıştır. Sancılarla kıvranan beyni, ıstırapla dolu kalbi, kan ve nur damlayan kalemi; bir dehanın yanında taşıdığı birkaç şeydir sadece... Yüzü, yazdığı herhangi bir eserin herhangi bir sayfası gibidir. Satırlarla dolu...

Çoğu insan rahat bir hayat sürmeyi arzular. Bu arzu uğruna, inandığı herhangi bir şeyin tam aksi yönünde hareket etmek durumunda kalır kalmaz; savunduğu şeyleri, inandıklarını, birçok mecliste hararetle dile getirdiklerini, gömleğini çıkarır gibi üzerinden kaldırıp atar. Bu durumu da, 'şartlarına göre hareket ettim' diye açıklayarak vicdanını bir şekilde rahatlatır. Bu, şartlarına göre hareket eden insanları toplumun her kesiminden görebiliriz. Doktorundan profesörüne, öğretmeninden mühendisine, işçisinden çiftçisine, gazetecisinden banka müdürüne, işsizinden fabrikatörüne, avukatından hakimine, şairinden yazarına... Kaç tane oldukları konusunda herhangi bir fikrimizin olmadığı istisnalar hariç, herkes doğru bildiği ve hakikatte de doğru olan yoldan bir şekilde sapar. Söylendiği gibi, bu zaman gerçekten de taş

kalpli bir yüreğe sahip ve iyilik kanatlarını da taşlara bastırıp ezmekte oldukça mahir. İşte, kanatları ezilmek istenen asil insanlardır ki, kollarını kaptırdıkları zulüm makinelerine yürekleriyle meydan okuyarak, yüzlerinde oluşan çile çizgileriyle çağlara hükmederler. Rahat bir hayat sürmeyi ötelere bırakmış insanlardan bahsediyoruz; ıstırap dediğimiz fakat manasını anlamakta güçlük çektiğimiz, o, bizim için belirsiz şeyi çekenlerden, onu bizzat yaşayanlardan... Hiç şüphesiz, Üstad Necip Fazıl da o insanlardan biridir. Az önce şartlarına göre hareket eden insanlardan bahsettik. Eğer Üstad şartlarına göre davransaydı, maddi olarak kendisine her türlü kapı açılır; evladına alacağı bir litre süt parası için yetersiz kalan cebi, evladına her öğün süt banyosu yaptıracak kadar dolu olurdu. Hayatının her devresinde maddi sıkıntılar çekti fakat hayatının hiçbir devresinde, bu, dünyayı satın alan kağıt parçaları için eğilmedi, davasından zerre feda etmedi ve onurunu soylu bir insana yakışır şekilde korudu.

Bir davette karşılaştığı ve ayaküstü sohbet ettiği Mihali of isimli, Rusların kültür ateşesini dinleyelim : “Eğer Türkiye’deki adamımız sen olsaydın, Moskova’nın yarısını sana verirdik, fakat sana böyle bir teklifte bulunmayız çünkü komünist olmayacağını biliyoruz.”

Son kelimeyi tekrar edelim. “Biliyoruz...” Bir insanın, kendisine düşman olanlar tarafından takdir edilen yönü eğer samimiyetiyse, o insan büyük bir saygıyı hak ediyor demektir. Evet, bu “biliyoruz” itirafıdır ki, Üstadın davasına olan bağlılığının mühim kanıtlarından biridir.

İslami yayını hafifletmesi ve kılıçtan keskin olan kalemini kendi partisine değil de diğer partiye yöneltmesi için, devrin BAŞBAKAN’I tarafından kendisine teklif edilen 100 bin lirayı, ‘eğer kabul etmezsen başına geleceklere hazır ol!’ tehdidine rağmen elinin tersiyle itip nefretle kabul etmediği içindir ki, İslam davasına gönül verenlerin en büyük kahramanlarından biridir Üstad. Evet, devrin sayın Başbakanının da lütuf! buyurdukları gibi, başına gelmeyen kalmamıştır Üstadın. Hapse

girer, Büyük Doğu sürekli kapatılır, alçakça iftiralara maruz kalır, evdeki eşyasını satacak kadar zor duruma düşer...Güzel bir söz var : "Bir insan bütün dünyayı elde etse... Karşılığında da ruhunu kaybetse... Ne kazanmış olur?" Tersini düşünelim. Bir insan bütün dünyayı kaybetmesine karşılık ruhunu koruyabilse ne kazanmış olur? Hiç şüphesiz dünyadan ve onun tüm zenginliklerinden daha değerli bir şeyi...

Üstadın resimlerinden birine bakalım. Bütün acıları yüzünde; alnındaki, yanaktaki çizgilerde saklıdır sanki. Ruhi acıları ve madden yıpratılışı... 80 küsur yıllık ömrünün tüm eserleri, tüm hapisleri, tüm müdafaaları, tüm coşkuları, tüm hüznüleri, tüm anıları ve tüm çileleri yüzünde toplanmış, birer çizgi olmuştur sanki...

Rasim Özdenören'in, Üstadın yüz çizgilerine dair söylediklerini okuyalım :

"Bu yüz, çizgilerle, çukurlarla alabora olmuştur. Burun deliklerinin üstünden yanaktarının altına doğru iki derin çizgi iner, yanaktarı sayısız çizgilerin kesiştiği bir alandır, alnı kaşlarından başlayarak kat kat derinlemesine çizgilerle yükselir. Ben, onun bir resminde, tabii duruşu halinde alnında tam onbir çizgi saydım. Yüzündeki bu kadar çok çizgiye rağmen şaşılacak şey şudur: bu yüz, porsümüş ve buruşuk değildir. Tersine, cevval, enerjik fakat aynı zamanda mustarip ve aristokrat bir ifadeyi barındırmaktadır."

Bu güzel tespitlerin yanına Balzac'ın bir romanında söylediği şu cümleyi ekleyebiliriz : "Soylu ve değerli düşüncelerle yücelmiş ruhlar en kaba çizgilere bile damgalarını vurup onları yok ederler."

kayıpdefter

Babıadı'nın Genç Şairi

"Bütün bir mevsim, Paris'te gündüz ışığını görmedim.. Paris'te gündüz nasıldır haberim olmadı. Gün doğarken yatıyor, gecenin başlangıcında da hafakanlarla yatağımdan fırlayıp kulübe koşuyorum."

"1924-1925 çilelerin en can yakıcısıyla hayat sürdüğü yıllar.."

..Her gencin idealinde kök salan batıda -hele de Paris'te- okuma şansını elde eder. Fakat kendi tabiriyle; "Şehrin başları üstünde yükselen kapkara çatılarını ve esrarlı bacalarını mânâlandıramayanlar .." gurûhuna dahil olur; Paris'e bakar ama göremez.

0 yıllarda marazalı bir ruh hâleti içerisinde, azgın bir at misali nefsinin sadece kumarla doyurmaktadır. "FENÂ FİL-kumar" tabirinden /aslında kime, ne emel ile kullanılan bu tabirden/ haberli ama tatbik hususunda gecikmelidir. Anbean yaptığı hesaplarla; yürek kızına, gönlünü, aklını, zihnini, her şeyini satmıştır. Pekâla "Acaba mesut muyum, bedbaht mıyım?" sualinden, her zaman ruh cenahının oburâne iştahla nefsinden yediği, en olmaz vakitlerde nefsinin boğazladığı; bu hesaba çekilme halinden yakasını kurtarabildi mi? Elbette ki hayır. Sordu, sorguladı, kafasından kaçmanın yollarını aradı. "0 müthiş anları asla unutamaz."

Paris'te tek dostu Burhan Ümit.. Genç Şairi kendine getirebilmek adına her lahza tembihli, tenkitçi, ağlamaklı; "_Bırak şu kumarı, kuzum; derslerine sarıl!.. Yeni ihtiraslar ara kendine! Seninle, tiyatro, konferans, konser, kütüphane, bohem kahveleri, serseri meyhaneleri, dansing, kabare, bütün Paris'i delik deşik edelim.. Ama şu öldürücü illeti silk, at üzerinden!.. Kendine acımıyor musun?.."

_Kendime acımak için böyle yapıyorum!

_Öyleyse?

_Eğer benim o dipsiz uçuruma düşmemdeki sırrı bilseydin yakamı bırakırdın!

_Neymiş o sır?"

_"

Söyleyemez. İçine dolduğu, ufka doğru düşmeler yaşadığı, kafasını adeta lime lime ezen o düşüncenin, illetin akrep kiskacından bahis açamaz. Çünkü, kendine musallat olan bu ahvalin koskoca bir evham olabilme ihtimali de yok değildir. Belki de yalan uyduruyordur, bir giz; nefsin binbir renkli mevsimlerinden hangisine düştüğünü kestiremeyecek kadar alacakaranlıktadır. Bir hâl arar kendine ya da hâline uygun bir kelime ki; henüz bulmasına çok vakit vardır..

"_Allah'ım beni kendi kendimden kurtar!"

Bazen düşmenin acısını hissedebilmek adına, en yükseğe çıkmak gerekir. Yâhut selim anlarının kıymetini bilmek namına, tüm cüsseni marazalı gibi sarsacak nöbetlere yakalanmak.. Deli gibi isteme, yakarma, yalvarma safhalarına davet için, O her bataklığa sürükler, sen de her günahın pençesine düşersin. Fakat bir yerde aklına çivi mıhlıdır, ruhunun eli-ayağı kesiktir. Ne yapsan yüzüne yayılan tebessümü, yüreğine giydiremezsin. Ve gelenin nefesine yaşattığı dersi, hiçbir akıl idrak edemez. "Benim beynim, kimsede olmayan birtakım hallerin vehim nebatları yetiştiren bir hastalık tarlası." Ve o tarlanın yabancı dikenleri günbegün beynini kanatır.. İnsanlar mı? Bundan haberli değiller. O Bâbıâli'nin, "Kuzum, bu sesi nerden buldun?udur veTürkiye'nin Bodler'i.. Dahası ne olabilir ki?

Irak topraklara sürgün kâr etmez. Yüreğinin en mahrem yerlerini gıdıklayan, aklına ağ ören şu yürek kızı; ah belalı meşgale!.. "Cemile" ilk doru atı; asil, has arap atı. .Deli gibi döver ovaları, onu ufka kaçıtır.. Ne de sen unutturabildin Cemile!

..."

"_Şimdi söyle bakalım, şu kumarı sen niçin oynuyorsun?

...
_Benim kumar oynamamdaki sır kumar masasındakilere anlatılabilecek bir şey değil..."

Beyni en köşe hücrelerine kadar mefluç, idaresinden tamamen hâli; "Kimse bana kendim kadar düşman değil!" cümlesi.. Bulduğu vaziyetin kötürümlüğünden habersizdir, gel gör ki; bazen efkarın dört nala damarlarında koşturmasına mâni olunamaz.. Ve kurtuluş için en alt tabakaların basit hesapları bile oyuncak seçilebilir ve seçilir.

0 zaman zarfı içinde fikri sabitler tamamen his iptaline uğrar. Gözleri, yüzü anlık seğirmelerle oynamaktadır. Nefsine emziğini verip, kapa çeneni! der gibi yakasını bırakmasını ister. Ve susmayan bir ses varsa, o da insanın içinden gelenidir. Milyonları peşinden sürükleyene kadar ve 0 pınarın peşinden sürüklenene kadar ses/ler hiç susmayacaktır. Ve gelecek zamanlar hiç silinmeyecek bir mürekkebe gebe kalacaktır. Fakat daha Genç Şairi çok yanmalar bekler..

"İnsan, çürümez, pörsümez, lif lif dağılmaz da ne olur bu cemiyette?" Ve beyin, çatla öyleyse!

Ruhunda düğümlerle, beyinde fikri sabit; bir deva gibi hep ona kaçış.. Hatta son parasına kadar soyan, aç bırakan, otuz yaşını yutan hep o fahişe; kumar!..

...
"_Anlat bakalım şu anlatmaktan çekindiğin sırrı..

_Alışkanlık işte..

_Olamaz, sende, ruhunda bir düğüm var..

...
_Ben, maddi ve mânevi neyim varsa kumara, eczahaneden ilaç alır gibi veriyorum.

...
_Anlayamıyorum..

_Anlayamazsın!"

Bu öyle bir müstemlekedir ki, bütün zelilliğiyle kabul görülme, ama ondan ayrılığa bir türlü güç yetirememe.. İnsanın anlatmada aceze kaldığı, idrakte beyni zıplatan bir mefhum..

Ahtapot gibi saran, tüm derine o zehri şırıngalayıp tamamen hissi iptal etme; ama dönüp dolaşıp onda soluk alma hâleti..."Yangına, itfaiye hortumuyla su yerine gaz sıkır gibi bir şey..."Ne denilebilir ki?

"Düşünmenin, acıya battıkça daha fazla batmak ihtiyacının ilâcı..." İşte bu, tek başına tüm cüsseyi esir almış kıstas; ruha can çekişmeler tasallut eder, dimağı vehim kiskacına yakalattır, her şeyden müstağni olunur, ve sadece uzaklara düşmeler yaşatır. Kendi kendinden kaçmayı, peşine düşen evhamlardan kurtulmayı, hep onda arar; yürek kızında... Çözüm olmaz, olamaz, ne de etrafındaki ahmak kafalılar. Sadece beyin kıvrılmaları içinde, yüzündeki seğirmeler... Ah cins kafa! Zordur taşınması, sırrı olan kafanın!.. Artık korkmalar başlar, delirmekten, aklını oynatmaktan.. Uyumak mı? dediniz.

"Yalnız hayret, haşyet, dehşet...

Başka mânâ tanımıyorum.

Uyuyabilir miyim?"

Mânevi bükülmeler sayısını arttırır, patlayacak kadar genişleyen kafası, cinnete anbean koşar. Adeta tabiatının ıstırapla kardeşliği vardır. "Onca, idrak ıstırap, ıstırap ise idraktır." Baştan aşağı vehim kumkuması...

...

?"_Benim çıldırmaktan korkum, seninkinden çok fazla...

Genç Şair_Bunun için mi esrar içiyorsun?

?_Uçurumların nasıl çektiğini bilmez misin?

Genç Şair_Nasıl bilmem!...

Ve tüm ağırlığınca dipsizliğe tutulmuştur!

.....

Sene 1931, yaş 27.. Bunca fikir nöbetlerine yakalanma esnasında askerlik gelir çatar. Kısa zamanda rütbe rütbe büyüme. Müsavilerini boyunduruğu altına alma ile emir sahibi olmanın vermiş olduğu mağrurluğa yakalanış. Zaman zaman uzun vakitli görevden uzaklaşma/kaçmalar. Geceleri yastığa kafasını koyduğu anda ritmik horultular eşliğinde rücu eden bohemli

mazi. Hastalıklı düşüncelerden zar zor yakayı kurtarma gayretleri. Mevcut hâl ile 6 ay neferlik, Harbiye'de 6 ay talebelik, ardından 6 ay subaylık.. Kendisini ısırın evhamlara daha fazla sabredememe ve talebelik dönemini erteleyiş..

Ve Genç Şair tekrar ''Esafil-i Şark'' idraksizlerine kapılanır. Gittikçe büyüyen kimlik, etrafınca methiyeler ve ''Otuzundan eksik şairlerin en üstünü!..''' yaftası. Daimi üniforma ve ''Esafil-i Şark'' müdavimliği arasında gel gitler..Fevzi Çakmak'ın; ''Boyuna uzattığı askerlik hayatı benimkine yakındır!'' latifesiyle aslında müşahhas bir zemine oturtulan kafa-ruh yapısı. Çünkü; bulunduğu vaziyet katlanılmazdır. Kafa vaziyeti..

Askerlik ennihayet neticelenir. Bankacılıkta çalışma safhaları.. Yine Bâbîâli'nin kof kodamanları eşliğindeki harcanmalar. O zamanın şehirleşmeyen Ankarası; daraltılı aylar ve Anadolu'ya tayin istemi. Ve Trabzon. Buraya da yalnız birkaç ay sabredebilecektir. Sürekli banka işleri, hesaplar, okuma, yazma, düşünme... Sonunda kovulmaya sebebiyet verecek kadar sert üslup ile izin istemesi, netice beklenmeden İstanbul'a yolculuk.. ''Şair olduğu için elbette garip ve muvazenesiz de olması gereken adam..''' tekrar Bâbîâli içerisinde..

''29 'uncu yaşını sürüp doğduğu ay olan Mayıs'a doğru 30'uncu yaşına ilerlerken 1934 kışının başlarında sessiz sedasız, hayatının en büyük kasırgasına çatıverdi.''' (Nokta Nokta) Hanımefendi!

Bir gün Tarhan'ın eşi Lüsyen Hanım'ın teklifi üzerine ''tipik'' hanımefendiye giderler. Taksim'de bir apartman. İlk karşılaşmada tuhaf cereyan.. Kendisinden 7-8 yaş büyükçe, asil bir paşa kızı. Garip cazibeye meyilli, tutuk beyin..

Bankada ne iş görse akli hep onla dolu; birini dinler gibi olup, bir şey yazar gibi görünüp hep ona iltica.. Kaçınılmaz bir kuvvetle onda dağılma, onda toparlanma. Şimdiye kadar, hep bir üst perdeden edebiyat çerçevesinde bahis olan kadın

aforizmasına, birinci dereceden mahkûmiyet. Hep bir kaçan hayâl ve o kovalayan bir hayalettir. (Nokta Nokta) Hanımefendi'de muazzam büyüleme; '' Kendini damla damla vermeyi bilmek ve testiği asla boşaltmama sanatı.''

Genç Şair kendi içinde savaşlardadır. Ceketini giydirmek kadar kolay ve içi-dışıyla kendi benliğine boyaması fikrine tenakuz kendi benliğinden ödün verme ve sırt üstü düşmeler.. Kendini, kendi eliyle parçalamak ve bölmek ama yine de gururuna yediremememe ve fuzuli teşebbüsler..

Aylar kıvranmalara şahit, tüm hayatın merkezine oturtulan (Nokta Nokta) Hanımefendi; bu histen öte, elde edememe, ulaşamama çaresizliğini onuruna yedirememesidir. '' Başkalarına meltem görünen kasırga onu harap etmiş, esiyor.''

Hangi yolu denese, ne kadar kendisine hayran bırakmaya çalışsa daim aynı çerçeve; resmi bir eda ve ilgisiz bir tebessüm.. Aklından zerre çıkmaz, sürekli yalısını perçinlemeler. Aramalar, konuşmalar, davetlere iştirak.. Mektuplar yazmaya başlar, bir gece yine kalem elinde, akıl büsbütün hâkimiyetten hâli ve ense kökünde fezaları hissetmenin arefesi.. Yıl 1934.

''Artık siz benim için lüzumsuz bir şeysiniz! Size erişememenin inkisarı içinde asıl ve erişilmesi gerekenin kim olduğunu dehşetle görüyorum. Siz bana ne verseniz neticede verebilmek kudretinde olmadığınızın ihtarcısından başka bir şey olamazsınız! Siz bana istediğimi veremezsiniz! Siz hayal, bir gölge, bir benzeyiş, bir remzden ibaretsiniz.. Siz, mutlak yokluğunuz içinde malikiyetin mahrumluğa dönen şekliyle karşıma mutlak varlığı, Allah'ı çıkardınız!''

Ve şiddetle sarsılmalar başlar, bir nazarın himayesinde azaplı davetiye..

Bir yaz sabahı, denizi geçip Eyüp'e düşüş...

1934'ün son günüyle 1935'in ilk günü; Genç Şair ölmüş, Necip Fazıl henüz doğmuştur! Ve başlar kendi kendiyile bambaşka bir

muharebe...

''Gerçek aşka bir oyunla geçtim.'' (Nokta Nokta) Hanımefendi'nin karşılığı.

''Herkes kumarı kumar için oynadığımı sanıyor... Halbuki ben kumarı, düşünmemek için oynuyorum. Ruhuma üşüşen sabit fikirlerin beyin zarımı yırtan vehimlerin biricik ilacı olarak onu buldum.''Kumarın karşılığı.

''Hiçbir yerde sırları çözüldükten sonra kalınamaz!''a itaat ve nihayet.

Sark

Doğrulamayı Hatırlamak ve Necip Fazıl

Dünya tarihi hakkın batıla karşı güçten düşmeye başladığında, ilahi inayetle yeniden güçlendiğine defalarca şahit olmuştur. Peygamberler tarihi tüm mücadelelerin özündeki bu çatışmanın en bariz tezahür sahasıdır. İnsan ne zaman nefesine kapılarak sapkınlığa düşse ve ne zaman batıl hakkı sindirecek olsa, kullarının yegâne gözeticisi olan Allah bir elçi göndermiş ve insanoğlunun topyekûn helâka sürüklenmesini engellemiştir. Şeytanın Hz. Adem'e doğru secde etmeyi reddettiği an başlayan bu mücadele, insan varlığının en temel meselesi olarak, tüm diğer çatışmaların çekirdeğindeki varlığını kıyamete kadar koruyacaktır. Nihai zafer ise hem dünyada, hem de ahirette Allah'ın iradesiyle daima hakkın nasibidir. Çünkü O, dünya hayatını bir imtihan haline getiren bu mücadelede insanoğluna en sevgili kullarıyla yardım ederek hak safındakilere Cennetini sunmaktadır.

İnsanlık tarihi boyunca Hakkı temsil eden İslam, 14 yüzyıl önce dünyayı tekrar aydınlatmaya başladı ve batıl karşısında hakka yeniden ayakta durma kudreti kazandırdı. Allah bu kez hakka en büyük yardımı yapmış ve bizzat kendi sevgilisini rehber kılarak yeryüzünü bereketlendirmişti. İki Cihan Güneşi yalnızca batıla mağlup olurken imdadına koştuğu Arap Yarımadası'nı aydınlatmayacak, nurunu dünyanın her yerine kıyamet kopuncaya dek yaymaya devam edecekti. Onun gelişiyile ilahi nur en sistemli şekilde tecelli ediyor, zamanın keyfiyetteki en üstün noktasına ulaşıyor ve dünya, ruhî açıdan altın çağını yaşıyordu. İdeal insanın inşa edildiği bu mukaddes çağda ideal cemiyet de hayat buluyordu. Allah yolunda mücadele ve inşa zevki insanları tüm eski bağlardan kurtarıyor, insanlar hak safında yer almak için cemiyet ve ailelerini dahi tereddütsüz terk ediyordu. Hiçbir zaman, hiçbir iştihak bu kutsal kümelenmedeki kadar büyük olmamıştı.

Ferde ve cemiyete ruhunu veren bu altın çağ zamanın çizgisel akışında geride kalmaya başladığında, zirveden de geri dönüş başladı. Nefsler ideal insanı bozarken, bu bozulma cemiyette de çeşitli çatlaklara sebep oluyordu. İmtihan o kadar büyüktü ki, henüz zamanın zirvesinden birkaç yıl uzaklaşmışken Müseyleme'ler bazı sahabileri aldatabilecek ölçüde güçleniyor, hak etrafındaki vahid kollara ayrılıyor ve hatta bu kolları arasında batıl da kendine hareket sahası buluyordu. Bu kıyamete kadar yaşayacak olan hak yolcuları için büyük bir ihtardı. Cemiyetteki hassasiyetin yumuşamaya başladığı ilk anda batıl sıçırıyordu. Nefslerin hakimiyeti ele almaması için, daima şevk halinde ve diri kalmanın gerekliliği açık bir şekilde belirmişti.

Allah'ın, sevgilisinin ümmetine bahşettiği nimetlerden birisi de doğrulabilme istidadıdır. Zira hiçbir ümmet, Hz. Muaviye sonrasında meydana gelen menfi kırılmaya rağmen ayakta kalabilecek yetenekte olmamıştır. Allah'ın sevgilisine ümmet olmakla şereflenen cemiyet ise, 2 yıllık iktidarını zamanın keyfiyet zirvesine yaklaştıran bir halife gördü. Kendisinden

25 yıl sonra dahi zekat vermek üzere fakir bulunamadığı rivayet edilen Ömer bin Abdülaziz'in yansıttığı anlam kendi şahsından ötedeydi. Çürümeye yüz tutan nizamı doğrultma şansı bu ümmetin daima elinde olacaktı. Dininin kıyamete kadar hamisi olacağını alemlerin rabbi de söylüyordu. İslam tarihi hep bu daire etrafında sürüp gitti. Baybars, Selahaddin, Hüdavendigâr, Fatih gibi önder şahsiyetler, İmam-ı Gazali, Muhyiddin-i Arabi, İmam-ı Rabbani gibi tefekkür ve tasavvuf insanları ile pek çok veli ve isimsiz kahraman, hak temsilini hep diri tuttu. Allah'ın sevgilisi, öyle bir çığır açmıştı ki bir daha Peygamber gönderilmeyecek olsa da, İslam fert ve cemiyet sahasında hiçbir zaman teslim olmayacaktı.

İçteki ve dıştaki negatif etkenlere karşı hakkı koruyarak yücelten devletler de bu ümmete destek oldu. Allah'ın dinini aziz etme vaadini eliyle gerçekleştirdiği bu devletler arasında Osmanlı belki de en mühim yere sahipti. Osmanlı ve onu doğuran Selçuklu, hakkı Hristiyanlığın kalbini de içeren bakir alanlara taşıdı. Yüzyıllar boyu İslam'ı koruma ve yayma vazifesini yerine getiren Osmanlı, özellikle yükseliş çığırında devrinin en büyük askerî ve siyasî gücü haline gelerek İslam'ı zirvede temsil etti. Temsil fert ve cemiyet hayatında da mükemmel bir gerçeklik kazanmıştı. Devletin en üstündeki kişiler olan Padişahların hayatına bakarak cemiyete yayılan aşk ve ahlak hakkında fikir sahibi olmak mümkündür. İkinci tekbirde Kâbe'yi görebilmesinden şikayet eden, kolunun kesilmesine hükmeden kadıyı saygıyla karşılayan, ölüm döşeğindeyken "Allah'la olmak vaktidir" diyen yaverine "Ya sen ne sanırdın?" cevabını veren insanların başta olduğu bir devlette, sadaka taşları ve benzersiz evkaf kültürü de tabii olarak gelişecekti. İçteki huzur da, dıştaki heybet, caydırıcılık ve kaynayan coşkunluk da hep hak bağlılığındaki dinamizmden ileriye geliyordu. İla-yı Kelimetullah davasını cihana yaymak gayesi etrafında halkalanan bu yumak, hem başarma ruhuna, hem de bu ruh sayesinde en iyi maddi araçlara sahip olmuştu. Osmanlı devleti İslam gayesi etrafında vecdle birleşiyor, İslam Osmanlı'nın ellerinde çağdan çağa

taşınıyordu.

Fakat bu durum zamanla değişme yoluna girdi. Nefs vecdi yeniden bastırdı. Gayretin yerini rehavete bırakmasıyla devletin ruhu zirvedeyken çürümeye başladı. İç ve dış gelişmeler görülemiyor, fırsatlar kaçıyor ve kendini güncelleme yeteneği kayboluyordu. Dışarıdaki müstahkem görüntü içerideki ruhsuzlaşmayı gizleyen bir perde oldu. Gerek mevki sahipleri, gerekse de cemiyet içine düşülen çürümeyi zamanında fark edemedi. Devlet-i Aliye hiçbir sebeple değil, ruhunun kaldırdığı bu teslimiyet bayrağıyla çöküyordu.

Osmanlı'nın çöküşünü engellemek için yöneticilerin çözümü dışarıda aramaya başlaması, devleti yükselten ruhtan kopmayı iyice hızlandırdı. Hakkı ihya gayesindeki rehavet fark edilemedi, tazelenme heyecanının yerine güçlüye özenme hissi hakim oldu. Aradaki bünye farkına rağmen taklitçilik çığırısı açıldı. Bu çığır 18. yüzyılın ikinci yarısından itibaren iyice belirgenleştirdi. Zamanla da devleti yükselten şevkin kaynağı İslam, elit kadronun gözünde suçlu konumuna düştü. Öte yandan cahilleşen halk idealini kaybedince hem kıymet üretmez hale geldi, hem de tüm İslamî vakarını yitirdi. Dünyayı titreten milletin azmini azgın bir nefsanîyet oyarken, Anadolu insanını yoğurup yücelten İslam, kendini suçlu ilan eden üst kademe ile ham yobazın aşksızlığı arasında git gide garipleşiyordu.

Bu durum cumhuriyetin ilk yıllarını da kapsayacak şekilde daima kötüleşen bir hastalık halinde sürdü. İslam'ın bayraktarı olan Osmanlı ve mirasçıları dünyadaki itibarını kaybederken, kendi bünyesindeki tahriş de git gide derinleşmekteydi. İslam'ın da, Osmanlı'ya paralel olarak dünya üzerindeki tesiri azalıyordu.

İdealsizlikten kurtulup iki cihan saadetini yakalamak için, üst kadro tarafından tasfiyesine çalışılan hak heyecanını yeniden şevke kavuşturmak gerekiyordu. İşte böyle bir ortamda, ihtiyaç duyulan vecd Abdülhakim Arvasi Hazretleri vasıtasıyla bir deha üzerinde tecelli etti. Hakka hizmet aşkını diriltecek

ve geri kalmışlığı, rehaveti, bezginliği temizleyecek bir ideal kahramanı hayat buldu. Böylece yüzyıllardan beridir devam eden, tüm sıkıntıların lokomotif halindeki manevi gerileyişin önüne büyük bir set çekilmiş oldu. Aksiyon ruhunu bu halka yeniden kazandırarak kötü gidişatı durduracak bir kırılma noktası oluşturmak, Necip Fazıl'ın dünya tarihine yapmış olduğu çok önemli bir katkıdır. Necip Fazıl tarihteki kırılma noktalarındandır.

Onun başarısını yakından görmek için hayatına kısaca bakmak önemli bir tetkik avantajı sağlayacaktır. Kendisi, Abdülhakim Arvasi Hazretleri ile tanışmadığı dönemde, ileride gireceği mücadelede başarılı olma ihtimalini arttıran coşkun bir mizaca sahipti. Bir yandan el attığı tüm işlerde çevresini kendisine hayran bırakıyor, diğer yandan da beynini patlatırcasına düşünüyor ve karar kılacağı İslam'ı sindirecek idrak çapına ulaşıyordu. Bu dönemde kökünden kopan elit tabaka tarafından, hâşâ, peygambere benzetilen, Tanrı Şair lakabı takılan, milli marş yazmaya layık yegane kimse kabul edilen ve hakkında bir mısraının bir millete şeref vermeye yeteceği söylenen bir kişi haline gelmişti. Öte yandan, asırlık tefekkür rehavetine kapılmamış bir zihne sahipti ve uykudaki insanları harekete geçirebilecek donanımı biriktiriyordu. Necip Fazıl, hayatının sonuna kadar tutacağı yola girmeden önce, çağlar süren gidişi durduracak gücü kendi üzerinde olgunlaştırmıştı.

Necip Fazıl kendini İslam davasına adadığında, çürümekte olan toplumda yepyeni bir alt kültür oluşturacak kadar kuvvetli olan vecdiyle mücadeleye atıldı. Hayatının ilk döneminden gelen birikimin de tesiriyle batılla her alanda savaştı. Amacı yalnızca batılla uğraşmak değildi. Önce rehavete kapılan, sonra inançlarından kopmaya ve teslim olmaya başlayan, en nihayetinde de özellikle hükmedicileri elinde köküne düşman hale gelen cemiyeti hakka karşı uyandırmaya büyük bir çaba harcadı. Ham yobazla en çok o mücadele etti, kıldığı namazı birtakım fiziksel hareketlere indirgeyen zihniyeti söküp atmaya en büyük önemi o verdi. Böylece Necip Fazıl batılı

tahripte kalmıyor, İslam ruhunu inşa da ediyordu.

Anadolu halkı bütün resmî görevlerini terk ederek tüm verimini hakkı diriltmeye adanmış adamı bağına bastı. Büyük Doğu Dergisi için, Anadolu'nun farklı köşelerinde insanlar sabah namazıyla birlikte bayı kuyruklarına giriyor, karnını doyurmaya geliri yetmeyen halk 3-5 kuruşluk günlük yevmiyesiyle İslam'ı haykıran bu insanın yanında saf tutmaya çalışıyor ve içerikteki derinliği anlamasa da akın akın onun konferanslarına koşuyordu. İslamiyet'e yapılan muamele karşısında aklını kaybedecek dereceye gelen bir Kayserili gencin vefatından önce Necip Fazıl'ın ismini sayıklamaya başlaması kadar bu bağlanmayı ifade edecek başka bir hadise bulmak zordur. Kaybedilen ruhun kırıntılarını taşıyan Anadolu gençliği Büyük Doğu yanında saf tutmuştu. Her biri geleceğin önde gelen edebiyatçıları, siyasetçileri, akademisyenleri ve kanaat önderleri arasına girecek olan bu gençlerin desteğiyle mücadele sürüyor ve yüksek tirajını kat kat aşan bir nüfuz kudretiyle Büyük Doğu Anadolu'ya ruh üflüyordu. Necip Fazıl, her türlü baskıya rağmen durup dinlenmeden çalışmış ve İslam ruhuna bağlı parlak şahsiyetlerin beslendiği kaynak olmuştu. Onun öğrettikleriyle kendini yetiştirenler de milyonları bulan kitleleri hak davasının çevresinde halkalıyor, mizaç farklılıklarına rağmen aynı hak heyecanını yayıyordu.

Necip Fazıl çağlar boyu söylenmeyenleri kafasında pişirmiş olarak yüksek sesle haykırıyordu. Tanzimatla hızlanan batıya teslimiyetin ancak gevşemeyi arttıracaklarını, hakikat bayraktarı olan Anadolu halkının hak yoldan koparılmaması gerektiğini anlatıyordu. Kendisi doğuyu, batıyı ve İslam'ı en mühim kaynaklarıyla tetkik etmiş, dehasının eleğinden geçirmiş ve İslam çözümünü karşılaştırmalı ve sistemli bir şekilde somut olarak ortaya koymuştu. Anadolu halkının mayasındaki güç dünyanın içinde bulunduğu açmazı çözecek yegane umut kaynağıydı. Dünyanın beklediği inkılap bu topraklardan fıskıracaktı. Bu fikirleri anlatmak adına tüm maişetini feda ederek çıkardığı Büyük Doğu Dergileriyle, onlarca telif

eseriyle, edebî açıdan da zirveyi tutan şiir, tiyatro ve hikâyeleriyle gerçek İslam'ı anlattı. Necip Fazıl'ın İslam müdafası genel hükümleri ruhsuz bir dille tekrarlamaktan da, reformist akımın materyalizme mağlup olan batıl diyalektiğinden de farklıydı. Nefs muhasebesini öne çıkarıyor, insanın ve cemiyetin sürekli kendini gözden geçirmesini ve taze bir gayretle daima Allah'ın dininin özüne hizmet yolunda kalmasını öğütüyordu. Onun literatüre kazandırdığı "fikir çilesi" tabiri oldukça mühimdir. Çünkü onun sürekli tavsiye ederek kendi şahsında yaşattığı bu kavram, sahip olunan fikirleri sindirmeyi ve oturmuş, tam bir bilinç ile hareket etmeyi de kapsıyordu. Bu ise idealizmin kapısını açacaktı. Bunlar, tesir sahibi bir aydın tarafından ilk defa söylenen şeylerdi. 0 güne kadar dünyada ve ahirette kurtulmanın anahtarı olan İslam'a hep ayak bağı olarak bakılmıştı. Bu ise kendi hamurunu tetkik etmeden batıya kapılan aydınların, iki dünyada zelil olmakla sonuçlanacak korkunç bir yanlışlıydı.

Necip Fazıl yalnızca fikirleriyle değil, kişiliği ve örnek mücadelesiyle de büyük bir uyandırıcı olmuştu. İslam'ın yüreklerde garip kaldığı bir devirde ortaya şahsını koyabilen bir öndere ihtiyaç vardı. Necip Fazıl'ın özgüven sahibi duruşu, bıraktığı soylu izlenim sayesinde yüreklerde garip kalan İslam'ın vakarını da arttırıyordu. Sığ bir bakışın kibir olarak yorumlayacağı bazı tavırlarıyla Necip Fazıl, kaybedilen vakarı bulmaya yardımcı önemli bir rol modeldi. Kendisinin el attığı her dalda muvaffak olabilmesi de Müslüman neslin özgüven kazanmasında oldukça büyük bir önem taşıyordu. Kaçırdığı treni kovduğunu söyleyen, Türkiye'nin en büyük iki şairinden biri olduğunu tereddütsüz bilen, mesnetsiz eleştirileri "sinek kondu diye 35'lik topu ateşleyemem" cümlesiyle asil bir tenezzülsüzlük içinde karşılayan etkileyici bir figür elbette ki şahsıyla müdafasını yaptığı İslam'ın prestijini arttırıyor, bükük başını göğe kaldırıyordu.

Necip Fazıl'ın uyandırıcılığındaki kişilik faktörü özgüvenden

ibaret de değildi. Onun daima en iyiye talip olan, gündelik hayat saplantısını reddeden ve hükmetmeyi arzulayan tavrı takipçilerini de kuşattı. Bu ruh, hak heyecanını çağların ötesinde bırakan Anadolu halkını mayasındaki şevkle buluşturuyordu. Necip Fazıl fikir öfkesi taşımayan kafaları ve “kim var?” suali sorulduğunda tereddütle etrafına bakınan bir gençliği asla istemedi. Onun idealindeki toplum geçmişiyile hesaplaşan, daima yüreği fokurdayan, hesapsız hareketten ise tamamen uzak duran bir ateş yumağıydı. “Kendimi fikirde, sanatta, şunda bunda, dünyanın en büyük adamı görmek, bilmek, göstermek, bildirmek isterdim; tek, O Kapı'nın köpeğine mahsus derece bilinsin diye” cümlesiyle misyonunu açıklayan Necip Fazıl, bu tutumuyla aslında bütün Anadolu'ya tarihi misyonunu hatırlatıyordu.

Necip Fazıl'ın uğrunda hapislere girdiği, hudutsuz övgüleri bir tarafa ittiği ve maddi/manevi işkencelere katlandığı mücadele başarıya ulaştı. Onun kırk yıllık gayreti sonuçsuz kalmadı. Hak temsilindeki donukluk hem Necip Fazıl'ın, hem de ondan beslenenlerin katkısıyla yerini celadetli bir İslami hassasiyete bırakma yoluna girdi. Bugün bize düşen, bu fikir işçisini iyi anlamak ve meydana getirdiği kırılma noktasını istinat kabul edip Hak istikametinde aşkla ilerlemektir.

Sonuç olarak tarih sahnesini hak ve batılın sürekli devam eden bir çatışma sahası olarak değerlendirebiliriz. Nefsaniyetin temsil ettiği batıl, ilahi iradeyi yansıtan hakkı insan yapısının zaafılarıyla sebebiyle çoğu zaman silecek noktaya getirmişse de, Allah peygamberleri, veli kulları ve kişilik sahibi olan diğer kimselerle hakkı devamlı olarak takviye etmiştir. Hakkın diğer bir ismi olan İslam'ı, Osmanlı devleti yüzyıllar boyu güçlendirip müdafa ederken, zamanla bünyede meydana gelen yumuşama hem hakkı zayıflatmış, hem de Anadolu insanının ruhundaki bağlılığı zaafa uğratmıştır. Süreç içerisinde yüzyıllar boyu kötüye giderek ilerleyen bu durum, Anadolu insanını vizyonsuzluk ve cehalete mahkum etmiştir. İnsanımız ideali etrafında teşkil ettiği dünyadan koparak

yalnızca günlük hayatını sürdürmek için yaşar hale gelmiştir. Bu da insanı insan yapan manevî kuvvetin gizli bir materyalizm elinde zarar görmesiyle sonuçlanmıştır. Bu gidişatı yarıda kesebilecek bir kırılma noktası Türkiye tarihinin yetiştirdiği belki de en kıymetli fikir adamı olan Necip Fazıl'ın İslam'a kendini adamasıyla ortaya çıkmış, Necip Fazıl'ın tesiriyle Anadolu halkı kendini yücelten idealini hatırlamıştır. Hakkatlı savaşındaki safını vakarla yeniden tutabilmek, Necip Fazıl vesilesiyle Anadolu topraklarına bağışlanan vecd, atılım ruhu ve vizyon sayesinde cemiyet için kısmen mümkün olmuştur. Necip Fazıl'ın açtığı çığırın zaman içinde tamamen muvaffak olması dünya tarihi için yeni bir hakikat çağını açmaya gebedir; çünkü hakkı uzun yıllar yücelten ruh bu cemiyetin vaadettiği istidat içerisinde doğrulmayı hatırlamıştır.

(Nevbahar)

Hasta Ruhlara Derman Büyük Veli

HASTA RUHLARA DERMAN BÜYÜK VELİ

..Genç adam artık ömrünün sonuna geldiğini düşünür. Son olarak, her şeyin sahibi olan Cenab-ı Hakka, o zor durumda şöyle yalvarır: “Ya Rabbi! Bu zamanın en büyük evliyası, kutbu kim ise onu imdadıma gönder!..”

“Senenin bereketi baharından belli olur” güzel sözünün tecelli ettiği bir büyüğü anlatacağız bugün... Vekili olduğu büyük yolun bütün nurlarının toplandığı hazineden, ölü kalpleri diriltten bir gönül mütehasısından, bir nazarıyla nicelerini ebedi seadete kavuşturan, Resulullahın soyundan, silsile-i aliyyenin 34 halkasından, Abdülhakim Arvasi hazretlerinden söz edeceğiz...

Dünyanın karışık olduğu ve dinin çeşitli saldırılar altında olduğu bir zamanda 1865'te gelir dünyaya Abdülhakim Arvasi. Dedeleri hep âlim ve evliya olan bir neslin çocuğudur o. Küçük yaşında bile sergilediği vakarı, edebi ve zekâsı herkesi hayran bırakır kendine... İlk ilim tahsili babasının yanında olur. Ondan sonra ibtidai ve rüştiye mekteplerini bitirir. Daha sonra düşer yollara. Irak'ın çeşitli şehirlerinde ve Van'ın Bahcesaray ilçesinde (Müküs) din ve fen ilimleri üzerine zamanının önde gelen hocalarından dersler alır. İlim pek büyük bir şereftir elbet fakat bu ilmin vicdani bir hâl alması için bir büyük mürşid gerektir diye yanar durur Abdülhakim Efendi...

İhlasla ve gönülden yaptığı bu duasının ilk meyvesini rüyada Resulullahı görmekte alır. Daha sonra babasına sorduğu rüyanın tabiri, müjdelerin ilkidir. Babası: "Müjdeler olsun ey oğul! İnşallah büyük bir âlim olursun." Artık başka bir bakar kitaplara... Bütün zamanların en büyüklerinden biri olacak olan Abdülhakim Efendi, o günlere hazırlanırcasına, insanüstü bir gayretle gece gündüz demeden ders çalışır. Uykusu gelince oturduğu minder yatağı, kitapları yastığı olur, oluşan manevi bereketi yorgan yapar kendine...

Zaman Seyyid Fehim hazretlerinin dünyaya nur saldıği zamanlardır. Büyük veli bir gece rüyasında Resulullahı "sallallahü aleyhi ve sellem" görür. Efendimiz aleyhisselam ona şöyle emir buyururlar: "Abdülhakim'in terbiyesini sana ısmarladım."

Artık Allahü tealanın insanlara merhamet ederek yarattığı büyüklerden birinin de istikbaldeki mukaddes görev için hazırlanmasının kilometre taşları döşenmeğe başlanmıştır. Bir mürşid-i kâmile kavuşmak için yanan Abdülhakim Efendi ile, Resulullahın emri üzerine onu yetiştirmek üzere yolunu gözleyen Seyyid Fehim hazretlerinin vuslatı gerçekleşmek üzeredir. 1878 yılında bekleyen ve beklenen, emanet edilen, emanet olunana kavuşur. Abdülhakim Efendi, artık o pek özlediği hikmetler deryası merhamet dolu mübarek kalbin

sahibinin, hem dergahına, hem gönlüne kabul olunmuştur ki, bütün saadetlerin kapısıdır burası.

Mürşidini gördüğü anda Abdülhakim Efendi, unuttur kendini... Geceler karışır gündüzlere... Sürekli ilim tahsil ettiği hocasına olan aşkı ile, uzar geceler, sabaha varmaz zaman. Öyle bir aşk vardır ki hocası ile Seyyid Abdülhakim arasında âdeta gözler konuşur, gönüller çeşit lisanlarla muhabbetler yapar bir nice. İlim hikmet esrar denizleri devşirilir kalbine Abdülhakim'in böylece... Hocasına kavuştuktan sadece 4 yıl sonra Allahü teâlâya kavuşturan birçok yolda icazet yani diploma almakla şereflenir...

Seyyid Fehim hazretleri ona icazeti verirken şöyle buyurur tebessümle: "İşte bana bu" der. Büyük velinin bu latifesi, yıllar öncesinde yaşanmış bir muhabbetli olaya dayanır ki, Abdülhakim efendi daha beş yaşında iken Seyyid Fehim hazretleri ona "İsmin ne diye sormuştur." O zaman Seyyid Fehim hazretlerini tebessüm ettiren ve kendisini çok sevdiren beş yaşındaki Abdülhakim Efendinin cevabı ise şöyle olmuştur: "Sana ne?.." İcazeti alan Abdülhakim Efendi hazretlerine, pek zor gelse de ayrılık, aldığı emir üzerine doğmuş olduğu Başkale'ye gider ve arsalarını satıp yaptırdığı medresede, bütün masraflarını karşıladığı, talebeleri yetiştirmeğe başlar.

Ne var ki bu hayal âleminin takvim yaprakları birer birer düştüğü gibi, geçen zamanla birlikte Abdülhakim Efendi bir büyük kayıp yaşar ki, o kayıp, bütün bir ömür hatırlanan, firakı ilikleri yakan mürşidi Seyyid Fehim hazretlerinin vefatıdır. Ve büyük veli vefat etmeden önce "Abdülhakim benim mutlak vekilimdir. Hepiniz Ona itaat edin" buyurmuştur.

Büyük yolun vekili olan Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri, tam 29 yıl boyunca nice âlimler yetiştirir bu medreselerden. Ne var ki savaşlarla karışmaya başlayan dünya, büsbütün beter olacaktır.. Rusya'nın kışkırttığı Ermenilerin doğuda başlattıkları katliam, yağma ve tarihte görülmemiş vahşetler,

Seyyid Abdülhakim Efendi hazretlerinin olduğu Başkale'ye ulaşmak üzeredir... Büyük veli ve ailesinin de olduğu, nice binlerle insan dağlara kaçmak zorunda kalır ki, büyük çilelerin yaşandığı bir hicrettir bu...

Yarın devam etmek üzere bir kerametiyle noktalıyoruz bugünkü yazımızı:

Kışın bütün şiddetiyle yaşandığı doğuda, Bitlisli bir genç müthiş bir tipiye tutulur ve yolunu kaybeder. Genç adam artık ömrünün sonuna geldiğini düşünür. Son olarak, her şeyin sahibi olan cenab-ı Hakka, o zor durumda şöyle yalvarır: "Ya Rabbi bu zamanın en büyük evliyası, kutbu kim ise o nu imdadıma gönder."

Duası yeni bitmiştir ki, genç gözlerine inanamaz. Hemen kaşısında sakallı, nur yüzlü bir zat görür. O zat, gencin atının dizginlerini tutup ona istikamet göstererek "Şu istikamette git inşallah kurtulursun" der. Genç, hayretler içinde, bir o kadar sevinçlidir. Nihayet o şahsın gösterdiği istikamette yol alıp köyüne varır. Aradan tam otuz yıl geçmiştir ki, bu adamın yolu İstanbul'a düşer. Namaz kılmak için Bayezid Camiine giren adam, bir anda kürsüde vaaz veren âlime bakınca hayretle "Ben bu zatı tanıyorum. Ama kim?!" deyip büyük bir meraka düşer; fakat bir türlü bu zatı nerede gördüğünü hatırlayamaz... Bu zat Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretlerinden başkası değildir. Vaaz bittikten sonra büyük veli, o adamın yanına gelir ve zamanının en büyüğü olduğunu bir kez daha gösteren kerametlerini, şu sözleriyle izhar ederler: "Hatırlamaya çalıştığın şey Bitlis'te tutulduğun tipi mi?.."

Otuz yıl önce tipiye tutulan adam, büyük kurtarıcısının önündedir ve o ellerine sarılırken büyük velinin, gözlerinden yaşlar akmaktadır şimdi...

SEYYİD ABDÜLHAKİM ARVASİ BUYURDU Kİ:

Temiz ve yeni elbise giyiniz. Gittiğiniz yerlerde, ahlâkınızla, sözlerinizle, giyinişinizle İslamın vakarını,

kıymetini gösteriniz.

*

VAN'DAN DOĞAN GÜNEŞ -2-

BİR MERHAMET DERYASI
ABDÜLHAKİM ARVASI“...

Yakıp yıkılan ve ayrı kalınan vatan, yaban ellerde geçen yıllar, kaybedilen, kara toprağın bağına bırakılan akrabalar, hatıralar, eski günler... Fakat bu zorlu hicretin her anında, Büyük veli, takdiri ilahiye teslimiyetin numunesi olur ve etrafındakilere ayakta duracak gücü o verir, nasihatleriyle.. “

Savaşların ve çekişmelerin olduğu, dünyanın karıştığı bir zamanda, bid'at ve zulmet bulutlarını dağıtan, kalplere şifa, gönüllere derman olan büyük veli Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretlerini anlatmağa devam ediyoruz...

Önceki bölümümüzde, zamanının bir tanesi olduğu çeşitli kerametlerle de sabit olan bu büyük evliyanın, yaşadığı zamanın zorluklarından sözetmiş ve Ermenilerin yapmış olduğu zulümler dolayısıyla büyük bir hicret yaşandığını arz etmiştik. Bu, hakikaten tarihin gördüğü en acı manzaralardan biridir. Çoğu çocuk ve kadın olmak üzere binlerce insan dağlara sığınmıştır. İklim şartları, bir yandan açlık ve çaresizlik bir yandan tarife sığmaz sıkıntılar yaşarlar bu muhacirler. Bir nice yol alanlar arasında, büyük veli de vardır. Geride bırakılan ve dünyaya nur saçan medrese, camiler, harap olmuş, zalimlerin kanlı elleri her şeyi yakıp kül etmiştir. Bu kahreden haberin yanında, Zaho'nun geçit vermez dağlarında ve çöllerinde bir açlık vurur ki muhacirleri, yüzde yetmiş can verir düşer toprağına yüksek rakımlı tepelerin... Uzun süren bir yolculuktan sonra Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri, kardeşi Seyyid İbrahim'in vefatıyla büyük bir teessür yaşar. Bununla kalmaz büyük velinin akrabasından pek çok kimse hastalıktan dolayı vefat eder, garip diyarlarda toprağına bir... Nihayet aylar sonra

Erbil'e varılır. Perişanlığın ve kaybedilen sevenlerin, hüznünlü günlerinden sonra, asil ailenin zengin bir ferdi büyükçe bir evi Seyyid Abdülhakim Efendi ve ailesine tahsis etme bahtiyarlığına ve şerefine kavuşur.

Resulullahın vârisi ve zamanın kutbu, O'na vâris olmanın şerefi yanında, çektiği meşakkatlerle, onun sünnetini yaşamış olur bu hicretle... Yakıp yıkılan ve ayrı kalınan vatan, yaban ellerde geçen yıllar, kaybedilen, kara toprağın bağına bırakılan akrabalar, hatıralar, eski günler... Fakat bu zorlu hicretin her anında, büyük veli takdiri ilahiye teslimiyetin numunesi olur, ve etrafındakilere ayakta duracak gücü o verir nasihatleriyle...

Irak'ta bir nebze olsun rahatlanılsa da yine vatana dönme isteği, gönüllerdeki en büyük arzudur. Bu sebepten, tekrar göç düzülür yollara.

66 KİŞİ TAMAMLADI

150 kişi ile başlanan yolculuk, altmış altı kişi ile tamamlanabilir Adana'da. Tasavvuru bile zorlarken insanı, bu acının tezahürünü yaşayan büyük veli ve ailesi altmış altı kişi yola çıktıkları Adana'dan, Eskişehir'e gelinceye kadar, hastalık dolayısıyla vefat edenlerden dolayı sadece 20 kişi kalırlar.

Ve tarihler 1918'i gösterdiğinde, adı güzel kendi güzel İstanbul'a adım atar büyük veli... Artık dağlarda geçen aylar, gurbet ellerde süregelen hayatın fırtınalı günleri, yerini asude bir liman olan İstanbul'a bırakmıştır. Büyük veli ailesini toparlamaya muvaffak olur, cenab-ı Hakkın yardımıyla "asitane"de...

Aile daha sonra, dahiliye nazırı ve büyük bir âlim olan Hayri Efendi tarafından, Sultan Yazılı Medresesine yerleştirilir.

Van'dan doğan o muazzam hidayet güneşi pek büyük sıkıntılar yaşasa da, İstanbul'dan öylesine ışık verecektir ki dünyaya, bütün âlem onun nuruyla aydınlanacaktır. Büyük veli İstanbul'da ilkin, Gümüşsuyu Tepesindeki Kaşgari Dergahına şeyh, imam ve vaiz olarak tayin edilir.

Abdülhakim Arvasi hazretlerinin büyüklüğünü bilen zamanın sultanı, daha sonra onu seçkin bir üniversite statüsündeki Süleymaniye Medresesine tasavvuf müderrisi (ordinaryüs profesör) olarak tayin eder. Dışarıdan ve içeriden devlet-i aliyyenin yıkılmaya çalışıldığı, sapıkların mezhepsizlerin dini bozmak için küstahça oyunlar ve şeytanca düşünceler geliştirip, bunları yaymaya çalıştığı bir zamanda, Allahü teâlâ Eshabı kiramdan sonra İslamiyyete en fazla hizmette bulunmuş bir milletin çocuklarını zayi etmez ve onlara rahmet ederek, Abdülhakim Arvasi hazretlerinin İstanbul'da nihai ikametini nasip eyler. Abdülhakim Arvasi hazretleri, o muazzam ilmi, marifeti ve kimselerin nihayetini bilemediği büyük hikmet deryası mübarek kalbindeki manevi esrarlarla, sapık güruha delillerle cevaplar vererek susturur onları. Mezhepsizlerin mesnetsiz, ilimden ve nakilden yoksun, kasıtlı iddialarını yerle bir ederek, onları karanlık dünyalarının, küflü dehlizlerine geri gönderir.

ÇÖZÜLEMEYENLERİ ÇÖZDÜ

O aynı zamanda, İstanbul'da üniversite mensuplarının, ilim ve devlet adamlarının çözemedikleri sorularının ve müşkillerinin, çözüm makamıdır.

Ermeni zulmüyle, doğduğu yerlerden uzaklara hicret eden hidayet güneşi Abdülhakim Arvasi hazretleri, payitahtta bir başka parıldamaya başlamıştır ki, bu yüzyıllara aydınlık saçacak bir muazzam doğumun, ilk müjdeleridir.

YAPILACAK BİR ŞEY YOK...

Bugünkü yazımızı büyük veli Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretlerinin bir menkıbesiyle noktalıyoruz: Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretlerinin âşıklarından biri de Faruk Efendi namında bir zattır. Bu zat bir apartmanda ikamet etmektedir. Bir gün Faruk Efendi'nin Nevzat adındaki küçük oğlu, apartmanın balkonundan beton zemine düşer. Telaşlanan aile hareketsiz duran çocuğu hastaneye zor yetiştirir. Bir zaman sonra çocuk kendine gelmiştir gelmesine fakat, akli melekelerini kaybetmiştir. Bu, Faruk Beyi ve ailesini büyük bir üzüntüye

sevk eder. Derhal İstanbul'a götürülen çocuk, konusunda en iyi olan uzman doktorlara gösterilir. Cevap hep aynıdır ve umut kırıcıdır: "Yapılacak bir şey yok..." Eli kolu bağlı kalan ve büyük bir üzüntüye garkolan Faruk Bey ve ailesi, oğullarının bu kahreden durumuyla ve yanan yürekleriyle Abdülhakim Efendi hazretlerine sığınır. Çocuk büyük veliye teslim edilir. Merhamet deryası Abdülhakim Arvasi hazretleri, çocuğun bu durumundan pek bir müteessir olurlar ve çocuğa her baktıklarında söyledikleri söz ise, büyük velinin geri dönmeyen dualarıdır ve sadece bir kelimedir: "Mahzunum ya Rab... Mahzunum ya Rab..." O bütün doktorların ümidini kestiği ve çaresiz denilen ve akli melekelerden mahrum kalmış çocuk, kırk günün sonunda Allahü teâlânın izni ile şifa bulur ki, bu Abdülhakim Arvasi hazretlerinin kerametinden başka bir şey değildir.

SEYYİD ABDÜLHAKİM ARVASİ BUYURDU Kİ:

Kavuştuğunuz her nimet; hep Hakka imanın hasıl ettiği kardeşliğin neticesi ve Allahü tealanın ihsanıdır.

*

O BİR HİDAYET GÜNEŞİ -3-

İLİM, MARİFET VE ESRAR HAZİNESİ ABDÜLHAKİM ARVASİ

Büyük veli, cemaate şu nasihati yapar: "İçinizden biri evine giderde, çocuğunu çatıda kiremitler üzerine çıkmış bir halde, güvercinleri kovaladığını görürse, ona asla bağırmasın. Güzellikle çocuğuna 'yavrum bak sana neler getirdim, şeker aldım' desin. Çocuğunu çatıdan bu şekilde indirdikten sonra, bir daha böylesi tehlikeli hareketler yapmaması yönünde onu ciddi şekilde uyarsın..."

Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri "kuddisesirruh" muhabbet sahibi kalpleri kendine çeken bir büyük veli, onları marifetullahı kavuşturan eşsiz bir derya, hiçlik denizlerinde yolunu kaybedenlere en büyük kılavuz, Allahü teâlânın razı olduğu yolu bulduran bir kutup yıldızı, bidatlerle kararmaya

başlayan dünyayı, ehl-i sünnetin aydınlık seherlerine kavuşturan bir emsalsiz bir güneştir kendi zamanında... O, memleketin işgal, dini mübinin tehditler altında olduğu bir zamanda olmasının zorluklarıyla mücadele eden bir evliyadır. Büyük veli "derecesi tabiinden, hizmetleri eshabı kiramdan sonradır" diye methettiği Osmanlının ve aziz milletinin ve bu milletin uğruna canını seve seve vereceği mukaddes vatan toprağının bir âşığı olarak, sürekli dua eder, dua ettirir. Ve nice insanları doğu cephesine göndererek, kurtuluş savaşında büyük hizmetler yapar...

Abdülhakim Arvasi hazretleri, durup dinlenmeden camilerdeki vaazlarında sohbetlerinde, Resulullahın "sallallahü aleyhi ve sellem" ve eshabının "rıdvanullahi teâla aleyhim ecmain" yolları dışında kalan hiçbir yolun Allahü tealaya kavuşturamayacağını, ehl-i sünnetin kurtulan tek fırka olduğunu anlatır insanlara... İman, itikat, amel hususları onun gönülleri tenvir eden sohbetlerinde vazgeçmediği hususlardır ki, zamanın zorluklarını ve din-i islâmın garib olduğu bir zaman için en elzem olan ve ifa etmiş oldukları bu hizmetleri ifade ettiği muazzam cümlesi şöyledir: "30 yıl boyunca sürekli imanı anlattım..."

"Sevmek tâbi olmaktır" sözünün tam ve kâmil manada görüldüğü şekilde, Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretlerinin, konuşması, yürümesi, edebi, tevazusu, merhameti hasılı her hâli, âşık ve vârisi olduğu âlemlerin Efendisi Sevgili Peygamberimizin sünnet-i seniyyesi üzeredir elbet. Onun, Allahü teâlanın razı olduğu yolda istikamet üzere olmakla ilgili, vekili olduğu yolun hususiyetinden, nübüvvet kaynağından süzülüp gelen şu muazzam ifadeleri, hayranlık uyandıran bir tesbit, emsalsiz bir mihenk taşıdır: "İstikamet (Allahü teâlânın razı olduğu ehl-i sünnet itikadı üzere olmak ve buna göre yaşamayı devam ettirmek) kerametten üstündür."

Onun en büyük nasihatlerinden biri de "Fitne uykudadır, uyandıranı lanet olsun" hadis-i şerifi ve ehl-i sünnet âlim ve evliyalarının ve İslamiyyetin bildirdiği şekilde kanunlara karşı gelinmemesi ve fitne çıkarılmaması yönünde yaptığı

uyarılardır.

O pek çok kerameti görülen bir büyük evliyadır ki;

ÇATIDAKİ ÇOCUK

Bir gün büyük veli Bayezid Camiinde kalplere şifa olan eşsiz nazarlarıyla süzdüğü cemaate vaaz vermekte iken, birden anlattıkları konuyla hiçbir ilgisi olmayan şu nasihati yaparlar: “İçinizden biri evine gider de, çocuğunu çatıda kiremitler üzerine çıkmış bir hâlde güvercinleri kovaladığını görürse, ona asla bağırmasın. Güzellikle çocuğuna ‘yavrum bak sana neler getirdim şeker aldım’ desin. Çocuğunu çatıdan bu şekilde indirdikten sonra, bir daha böylesi tehlikeli hareketler yapmaması yönünde onu ciddi şekilde uyarısın...” Cemaat şaşkın, büyük veliyi bilenler, bu hususun mutlaka bir işaret olduğunun bilincinde, tefekkür halindedirler. Vaazı dinleyen Akhisarlı bir adam, kendi kendine “Allah Allah... Şimdi bu sözlerin, bu vaazın konusuyla ne ilgisi var” diye geçirir içinden. Vaaz bitip bu adam evine gidince, bir bakar ki 4 yaşındaki çocuğu çatıda kiremitlerin üzerinde güvercinleri kovalamaktadır ki aşağı düşmesine ramak kalmıştır. Büyük bir panik yaşayan adam, o anda Abdülhakim Efendi hazretlerinin vaazını ve bu konuda yapmış olduğu uyarıyı hatırlayıp, onun vaaz sırasında emir buyurdıkları üzere çocukla konuşur ve sağ salim aşağı inmesini sağlar. Daha sonra onu ciddi bir şekilde uyarmayı da ihmal etmez... Büyük velinin bu açık kerameti ile, hem zatın çocuğu kurtulur, hem de ona olan muhabbeti ve bu muhabbetle açılan feyz yoluyla, kalbine nice hikmetler akar bu adamın.

Zamanın kutbu Seyyid Abdülhakim Efendi hazretlerinin, İzmir’i teşrif ettiği zamanlardır. Büyük veli, Hisar Camiindedir. Bir ara huzurlarına bir çocuk getirilir. Bu çocuk, ailesinin, bir kelam konuşabilmesi için her şeylerini feda edebilecekleri dilsiz bir çocuktur. Ve O, 12 yaşına gelmiştir ki, ailesi artık yaşı dolayısıyla konuşması yönünde ondan ümidi kesmişlerdir. Nazarları şifa, duaları makbul, Allahü teâlânın yeryüzünde en sevdiği kulu, evliyası olan Seyyid Abdülhakim

Arvasi hazretleri çocuğa pek bir merhametle bakarlar. Bir süre sonra ona, tarife gelmeyen tatlı kelimeleriyle "Oğlum ismin nedir?" diye sorarlar sadece. Bütün gözlerin çevrildiği dilsiz çocuk, Allahü tealanın izni ve şifa vermesiyle, o anda konuşmaya başlar ve Seyyid Abdülhakim Efendi hazretlerine "İsmim Ahmet"tir der ki, onun bu iki kelimesi ailesini sevince garkettiği gibi, onların bu kerametle de Abdülhakim Arvasi hazretlerine olan muhabbetleri ve yakınleri pek bir artar.

VE AYRILIK...

Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri, ömrü boyunca, bütün büyükler gibi, İslamiyyete hizmet yolunda, pek bir meşakkatler çeker. Ve bir ara Ehl-i sünnet düşmanlarının vermiş olduğu sıkıntılardan dolayı ikamet zorunda kaldıkları Ankara'da rahatsızlanırlar. Ve 18 gün hasta yattıktan sonra sevenlerini büyük hüzünlere sevk ederek 27 Kasım 1943'te vefat ederler. Vefat anında küçük bir zelzele meydana gelir. Büyük velinin nereye defnedileceği konusu netlik kazanmamışken, bir ara kapı çalınır ve kim olduğu ve nereden geldiği meçhul heybetli bir zat şunları söyler: "Seyyid Abdülhakim Efendi hazretlerini Bağlum denilen yere götürünüz ve oraya defnediniz ki, onun için uygun yer orasıdır." Daha sonra bu adam peşinden gidilse de bulunamaz, sırra kadem basar...

Bu manevi işaret üzerine, büyük velinin mübarek bedeni Ankara'ya 24 kilometre uzaklıktaki Bağlum denilen mevkiye götürülür ve günümüzde de ziyaret edilen ve büyük bereketlere kavuşulan, cennet bahçesi kabr-i şeriflerine defnolunurlar.

O, eserleri olan, Sahabe-i Kiram ve İslam Hukuku Erriyâz-ut-Tesavvufiyye eserleriyle olduğu gibi, yetiştirdikleri talebeler ve bunların verdiği eserler ile bütün dünyaya yayılan ve yayılacak olan bitmeyen bir feyzin sahibi, batmayan bir hidayet güneşidir.

Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretlerinin hocası Seyyid Fehim hazretlerine, diğer evliyaya ve Resulullah'a duyduğu hasreti dile getiren ve pek mahzun bir şekilde sık sık söyledikleri,

her harfi muhabbet ve firak korları gibi dizilen Şu beyit, O'nun kalpleri paralayan, ciğerleri yakan vefatıyla, sevenlerinin O'na ve diğer büyüklerin ayrılığına duydukları hislere, pek güzel bir Şekilde tercüman olmaktadır:

Zi hicr-i dstn hn Őd, derni sne-i cn-ı men
Frak-ı hem niŐinn, suht magz-ı istihn-ı men.
(Dostlarımın ayrılığından, kalbim kan ağlıyor
Onları hatırladıkça, (kemiklerimin) ilikleri yanıyor...)
-SON-

SEYYİD ABDLHAKM ARVASİ BUYURDU Kİ:

“Edeb hudda, sınırlara riayet etmek onu taŐmamaktır. En büyük edeb ise ilah hududu muhafazadır, gzetmektir.”

Emin Arvas

Seyyid Abdülhakim-i Arvasi Hayatı, Kişiliği, Kerametleri (Kapsamlı)

Seyyid Abdülhakim-i Arvasi

Son asırda yetiŐen, zahir ve batın ilimlerinde kamil ve drt mezhebin fıkıh bilgilerinde mahir, büyük lim ve ruh bilgilerinin mütehassısı büyük velidir. Silsile-i aliyyenin otuz csdr. Babası Seyyid Mustafa Efendidir. 1865 yılında Van'ın Başkale kazasında doğdu. 1943'de Ankara'da vefat etti. Kabirleri Ankara'nın Bağlum nahiyesinde dir.

Babası Seyyid Mustafa Efendi ve bütün dedeleri, zamanlarının lim ve fadılları idiler. İmam-ı Ali Rıza bin Musa Kazım

soyundan olup, seyyid oldukları Irak'taki şer'i mahkeme defterlerinde yazılıdır. Arvasi ailesi, altı yüz seneden beri ilim yaymakla ve en üstün insanlık meziyetlerinde numune olmakla tanınmış ve halk arasındaki ayrılıkları gidermekte, milli birliği sağlamakta büyük vazifeler üstlenmiş ve bunları devam ettiregelmişlerdir.

İlk tahsilini babasının huzurunda gördü. Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri Nehri'de gördüğü bir rüya üzerine tahsiline daha büyük ehemmiyet verdi. Bu rüyayı şöyle anlatmaktadır:

Nehri isimli kasabada din ve fen ilimleri üzerine tahsil görüyordum. Ramazan ayını ailemle birlikte geçirmek üzere memleketime döndüm. Henüz ilk mektep kitaplarını tahsil ettiğim zamanlardı. Ramazan ayının on beşinci Salı gecesi, rüyada Allah'ın Resulünü gördüm. Yüce bir taht üzerinde risalet makamında oturmuşlardı. Onun heybet ve celali karşısında dehşete düşmüş, yere bakarken, arkamdan bir kimse yavaş yavaş sağ tarafıma yanaştı. Göz ucuyla kendisine baktım. Kısaya yakın orta boylu, top sakallı, aydınlık alınlı bir zat.. Bu zat sağ kulağıma işitilmeyecek kadar hafif bir sesle, fıkıh ilminin hayz meselelerinden bir soru sordu: "Hayz zamanında bir kadının, camiye girmesi uygun değilken, iki kapılı bir caminin bir kapısından girip öbür kapısından çıkmakta şer'an serbest midir?" Allah Resulünün heybetlerinden büzülmüştüm. Suali tekrar sormaması için gayet yavaşça ve alçak bir sesle; "Dinin sahibi hazırdır, buradadır" diye cevap verdim. Maksadım, şeriat sahibinin huzurunda kimsenin din meselelerine el atamayacağını anlatmaktı. Resulullah efendimiz, ses işitilemeyecek bir mesafede bulunmalarına rağmen cevabımı duydular. Durmadan; "Cevap veriniz!" diye üst üste iki defa emir buyurdular.

Ertesi gün, öğle namazı vaktinde pederimin camiye geliş yolları üzerinde durdum. Kendilerine bir şeyi arz edeceğimi hissederek yanıma geldiler. Rüyamı anlattım. Yüzlerine büyük bir sevinç dalgası yayılırken; "Seni müjdelerim! Âlemin Fahri seni mezun ve din bilgilerini tebliğe memur buyurdular.

İnşâallah âlim olursun! Bütün gücünle çalış” diyerek rüyamı tabir etti. Babama; “Kâinatın efendisi huzurunda, bunca din meselesi dururken bana hayz bahsinden sual açılmasının ve cevabının tarafımdan verilmesi hakkındaki Resulullahın emrinin hikmeti nedir?” diye sordum şu cevabı verdi:

“Hayz, fıkıh bilgilerinin en zoru olduğu için, böyle bir sual, senin ileride din ilimleri bakımından çok yükseleceğine işarettir.”

Bu rüyadan sonra, on sene müddetle, Cuma gecelerinden başka hiç bir geceyi yorgan altında geçirdiğimi hatırlamıyorum. Sabahlara kadar dersle uğraşıp insanlık icâbı uykuyu kitap üzerinde geçirdim. İnsan gücünün üstünde denilebilecek bir gayret ve istekle çalıştım.

Seyyid Abdülhakim Arvasi hazretleri, öğrendiği fıkıh, tefsir gibi ilimlerin yanında kendisini mânevi yoldan yetiştirecek bir rehberle kavuşma arzusu ile yanıyordu. Diğer taraftan Seyyid Tâhâ-i Hakkâri'nin halifesi Seyyid Fehim-i Arvasi, rüyasında Allahü teâlânın Resulünü gördü. Peygamber efendimiz kendisine; “Abdülhakim'in terbiyesini sana ısmarladım” buyurmuştu.

Nihayet Seyyid Abdülhakim Arvasi, 1878 (H.1295) yılında Seyyid Fehim-i Arvasi hazretlerinin huzuruna kavuştu ve hocasından aldığı ilk emir, tevbe ve istihare oldu. İstiharede şöyle bir rüya gördü:

Seyyid Tâhâ hazretleri, camide, talebesi Seyyid Fehim'e şu emri veriyordu: “Abdülhakimi al, elbisesini soy, cevâzımât-ı hams çeşmelerinde kendi elinle tamamen yıka! Sonra ikimize de imam olsun!.. Seyyid Fehim hazretleri onu alıp cevâzımât-ı hams çeşmelerinde yıkıyor, o da elini onun omuzuna koyarak, sağ ayağını kendisi için serilmiş olan seccadeye bırakıyordu.

Bu rüya onun talebeliğe kabul edildiğine dair gayet açıktı. Tabire muhtaç kısmı sadece cevâzımât-ı hams tabiri idi. Cevâzım cezm'in çoğulu olup kat'i, kesin demektir. Hams yani beş adedi ise âlem-i emrin, latifenin tasfiyesine işaret

olduğu açıktı. Rüyanın başka tabire muhtaç olmayan açıklığı ayrı bir ilahi lütuf ve sonsuz bir ihsandı.

Seyyid Abdülhakim Arvası, gördüğü bu rüyanın tesiri ile büyük bir aşkla ilim tahsil edip, ilimde ilerlediğı gibi, Seyyid Fehim hazretlerinin sohbet ve teveccühleri ile gönlünü nurlandırdı.

Yüksek tahsilini zamanın en büyük âlim ve evliyası Seyyid Fehim Arvası hazretlerinin huzurunda tamamladı. 1300 hicri sene başında ilm-i sarf, nahv, mantık, münazara, vad', beyan, meani, bedi', belagat, kelâm, usul-i fıkıh, tefsir, tasavvuf, ulum-i hikemiyye yani hikmet-i tabi'iyeye (fizik, biyoloji), hikmet-i ilahiyye, riyaziyye (yani matematik, geometri), hey'et (astronomi) gibi zahir ilimlerde icazet (diploma); tasavvufun Nakşibendiyye, Kadiriyye, Kübreviyye, Sühreverdiyye ve Çeştiyye yollarından hilafet aldı. Başkale'de otuz yıl kadar tedris ve irşad ile meşgul oldu. Yani ders okuttu ve insanlara Allahü teâlânın emir ve yasaklarını anlattı.

1914 (H. 1332)te Birinci Dünya Harbi çıkıp Ruslar Doğu Anadolu'yu işgal edince, Başkale'den hicret edip, Irak'a, oradan Adana, Eskişehir ve 1919 (H. 1337)da İstanbul'a geldi. Eyüp Sultan'da önce yazılı medreseye, sonra Gümüşsuyu Tepesindeki Mürteza Efendi Dergahına yerleşti ve Kaşgari Hanekahı meşihatına tayin olundu. İslam halifelerinin ve Osmanlı Sultanlarının sonuncusu olan Sultan Vahideddin tarafından Medrese-i mütehassısın denilen İlahiyat Fakültesinde tasavvuf müderrisi yani ordinaryüs profesörü olarak 8 Zilkade 1919 (H. 1337) tarihli ferman ile tayin edildi.

Anadolu'da çarpışan Kuvay-ı Milliye'nin galip gelmesi için para, mal ve dua ile yardım edilmesi, eli silah tutanların onlara katılmaları için milleti teşvik ederek çok kimseyi Anadolu'ya gönderdi. Çok yardım yapılmasına sebep oldu. Uzun zaman irşad, vaaz ve tedris ile meşgul olup hayatının sonuna doğru İzmir'e gönderildi. Zor şartlar altında İzmir'de kaldığı

sırada ihtiyarlığın da verdiği takatsizlikle hastalandı. Ankara'ya getirildi. Ankara'ya geldikten birkaç gün sonra 27 Kasım 1943 (H. 1362) tarihinde sıkıntılarla dolu dünyadan ahirete intikal etti. Ankara'nın kuzeyinde bulunan Bağlum nahiyesinde defnolundu. Kabri ziyaret edilmekte, huzurunda yapılan dualar kabul olunmaktadır.

Seyyid Abdülhakim Arvasi vücutça gayet mutedil ve kusursuzdu. Buğday tenliydi. Alnı geniş ve açıktı. Kaşları birer hilal gibi olup, kabarık ince ve ölçülüydü. Nur bakışlı gözleri iriceydi. Burnu ahenkli ve normalden büyükçeydi. Yüzü zayıfça olup sakalı sıktı. Bedeni iri yapılı olup, insana mutlak surette hürmet telkin edici bir vakar ve heybeti vardı.

Her hâli ve hareketi ile İslamiyet'e uyardı. Çok mütevazı olup; "Ben" dediği işitilmemişti. Çok heybetli ve temkin sahibiydi. Çok misafir severdi. Yardım yapmaktan hoşlanırdı. Ziyaretlere gider, davetlere icabet ederdi.

Seyyid Abdülhakim Arvasi din bilgilerinde ve tasavvufun ince marifetlerinde derin bir derya idi. Üniversite mensupları, fen ve devlet adamları, çözülemez sandıkları güç bilgileri sormaya gelir; sohbetinde, dersinde bir saat kadar oturunca, cevabını alır; sormaya lüzum kalmadan o bilgi ile doymuş olarak geri dönerdi. Teveccühünü, sevgisini kazananlar, sayısız kerametlerini görürdü. Çok mütevazı, pek alçak gönüllüydü. Eyüp Sultan, Fatih, Bayezid, Bakırköy, Kadıköy, Beyoğlu'nda Ağa Cami-i şerifleri kürsilerinde senelerce ilim neşretmiştir. Sultan Selim Cami-i şerifi yanındaki Süleymaniyye Medresesinde, tasavvuf müderrisi (profesörü) iken Er-Riyad-üt-Tasavvufiyye kitabını yazmıştır. Tasavvuf hakkında risale büyüklüğünde müteaddid mektupları vardır. Mevlid okunmasının ve tesbih kullanmanın başlangıç ve meşruiyeti hakkında bir risale, Rabıta-i Şerife Risalesi, Sahâbe-i Kirâm ve Ecdad-ı Peygamberi risaleleri, İslam Hukuku, Keşkul ve Sefer-i Ahiret isimli eserleri, Arabi, Farsî ve Türkçe şiirleri pek kıymetlidir.

..

25 yıl önceki rüyadaki şahıs

Seyyid Abdülhakim Efendi, 1897 yılında hac vazifesi ile Hicaz'a geldiğinde önce Medine'ye gelip Peygamber efendimizin kabr-i şerifini ziyaret etti. Yanında Hacı Ömer Efendi isimli eşraftan bir zat vardı. Onunla beraber bir gece, mübarek Ravza'da akşam namazından sonra, yüzünü saadet şebekesine döndürmüş, son derece edep ve hürmet içerisinde beklerken, sağ tarafında oturan Hacı

Ömer Efendi kulağına eğilip yavaşça:

"Refikam, şu anda özür sahibidir. Peygamber Mescidini ziyarete gelemez. Bâb-üs-Selâm'dan girerek Peygamber huzurunda bir selam verip, Bâb-ı Cibril'den çıkmasına şer'an müsaade var mıdır?" dedi.

Seyyid Abdülhakim hazretleri o anda 25 yıl önceki rüyanın hatırına gelmesi ile korkuyla sarsıldı. Hacı Ömer Efendinin yüzüne bir daha baktı. Evet 25 yıl önce rüyasında gördüğü şahıs da bu şahıstı.

Yavaşça:

"Bu sualin cevabına mezun olmak şöyle dursun, bilakis memurum!" buyurdu. Ancak rüyada olduğu gibi Resulullah efendimizin huzurunda bulunduğundan cevap vermekte mazur olduğunu bildirdi. Bâb-ı Rahme'den dışarı çıktıktan sonra hem meseleyi cevaplandırdı ve hem de rüyayı tafsilatı ile anlattı.

Sultanın dua ve yardım istemesi

Sultan Vahideddin Han kendilerini çok sever, takdir ederdi ve dualarını isterdi. Nitekim Abdülhakim Efendi hazretleri şöyle anlattı:

Memleketin işgal altında bulunduğu ve kurtuluş savaşının başladığı günlerdi. Beşiktaş'ta Sinanpaşa Câmîinde vaaz edip çıkıyordum. Kapı önünde duran bir saray arabasından, kibar bir bey inip; "El melikü yakraükesselâm ve yed'uke ileтта'âm" yani "Sultan sana selam ediyor ve seni iftara çağırıyor" dedi. Araba ile saraya gittik. İstanbul'un seçilmiş vaizleri,

imamları çağırılmıştı. Yemekten sonra ser müsâhib geldi. Sultanın selamı var. Hepinizden rica ediyor. Anadolu'da kâfirlerle çarpışan kuvây-ı milliyenin galip gelmesi için dua etmenizi ve Anadolu'daki mücahidlere para ve dua ile yardım etmeleri, eli silah tutanların onlara katılmaları için milleti teşvik etmenizi rica ediyor, dedi. Bu emir üzerine çok kimseyi Anadolu'ya gönderdim. Çok yardım yapılmasına sebep oldum.

Bir defasında da Sultan Vahideddin Han, Ramazân-ı şerif ayında Hırka-ı seâdetin bulunduğu odayı ziyaret edecekti. Seyyid Abdülhakim Efendi'yi de davet etti. Diğer ileri gelen devlet adamları ve din adamları da oradaydı. Bu vakanın devamını hizmetlerini gören Şakir Efendi şöyle nakletmektedir:

Sultan tam Hırka-i seâdetin bulunduğu odanın kapısına gelince, Abdülhakim Efendi nerededir? diye sordu. Oradaki kalabalık birbirlerine bakiştılar. O isimde birisini tanımıyorlardı. Arkaya doğru haber verdiler. Efendi hazretleri, benim ismim Abdülhakim'dir deyince, sultan sizi istiyor deyip, hemen yol açtılar. Sultan kendilerini bekleyip yan yana biri dünya, biri ahiret sultanı olarak, Sultanü'l-enbiya Peygamber efendimizin seâdetli hırkalarının bulunduğu odaya girdiler. Beraberce ziyaret ettiler. Çıkınca Sultan bereket sayarak orada olanlara birer mendil, ona ise iki mendil hediye etmişler. Ben dış kapıda Efendi'yi bekliyordum. Geldiler ve ziyaretlerini anlattılar. "Sultan herkese bir mendil verdi, bana iki tane verdi. Birisi senindir" deyip birini bana verdiler.

Abdülhakim Arvasi hazretleri siyasete hiç karışmamış, siyasi fırkalara bağlanmamıştır. Bölücülüğe karşıydı. Talebeleri kendisine tekkelerin kapatılması ile ilgili olarak sorduklarında:

"Hükümet, tekkeleri değil, boş mekanları kapattı. Onlar kendi kendilerini çoktan kapatmışlardı" demiştir. Bu muazzam görüş, o günlerin umumi manada tekke ve dergah tipine ait teşhislerin en güzelidir.

Kanunlara uymakta çok titiz davranır, konuşmalarında da bunu tavsiye ederdi.

Abdülhakim Efendinin yemesi, içmesi, yatması, kalkması, konuşması, susması, gülmesi, ağlaması hep İslamiyet'e ve Resulullah efendimizin hâline uygundu. Onun yemesini gören sanki âdet yerini bulsun diye yiyor zannederdi. Az yer, lokmaları küçük alır ve yavaş yerdi. Yakınları onu otuz senedir kaylule yaparken veya yatarken bir defa olsun sırt üstü veya sol tarafına dönüp yatmadığını söylemişlerdir. Hep sağ yanı üzerine yatar, sağ elinin içini sağ yanağı altına koyar, öyle yatardı. Her hâli istikamet üzere idi. "İstikamet yani Allahü teâlânın beğendiği doğru yol üzere olmak kerametın üstündedir" sözünü sık sık tekrar ederdi.

Çok mütevazı, pek alçak gönüllü idi. Ben dediği hiç işitilmemişti. İslam âlimlerinin adı geçtiği zaman: "Bizler o büyüklerin yanında hazır olsak sorulmayız, gaib olsak aranmayız." Ve, "Bizler o büyüklerin yazılarını anlayamayız. Ancak bereketlenmek için okuruz" buyururdu. Halbuki kendisi bu bilgilerin mütehassısı idi.

Abdülhakim Arvasi hazretlerinin kıymetli sözlerinden bazıları: "Her peygamber, kendi zamanında, kendi mekanında, kendi kavminin hepsinden, her bakımdan üstündür. Muhammed aleyhisselam ise her zamanda her memlekette, yani dünya yaratıldığı günden kıyamet kopuncaya kadar, gelmiş ve gelecek, bütün varlıkların, her bakımdan en üstünüdür. Hiç kimse, hiçbir bakımdan Onun üstünde değildir. Bu olamayacak bir şey değildir. Dilediğini yapan, her istediğini yaratan, Onu böyle yaratmıştır. Hiçbir insanın Onu methedecek gücü yoktur. Hiçbir insanın Onu tenkit edecek iktidarı yoktur."

"Hak teâlânın hakimliğini tanıdığınız, emaneti ve emniyeti bozmayarak çalıştığınız zaman, birbirinizi ne kadar sevecek, birbirinize ne kadar bağlı kardeşler olacaksınız. Sizin o kardeşliğinizden Allah'ın merhameti neler yaratacaktır. Kavuştuğunuz her nimet, hep Hakk'a imanın hasıl ettiği kardeşliğin neticesi ve Allahü teâlânın merhamet ve ihsanıdır. Gördüğünüz her musibet ve felaket de; hep kızgınlığın, nefretin ve düşmanlığın neticesidir. Bunlar ise hakkı

tanımamanın, zulüm ve haksızlık etmenin cezasıdır.”

“Büyüklerin sözü, sözlerin büyüğüdür.”

“Evliyanın sözünde rabbani tesir vardır.”

“İnsanı kaplayan sıkıntıların birinci sebebi, Hakk’a karşı şirk ve müşrikliktir. İlim ve fen ilerlediği halde, insanlığın ufuklarını sarmış olan fesat karanlığı hep şirkin, imansızlığın, vahdetsizliğin ve sevişmezliğin neticesidir. Beşeriyet ne kadar uğraşırsa uğraşsın, sevip sevilmedikçe, ızdırap ve felaketten kurtulamaz. Hakk’ı tanımadıkça, Hakk’ı sevmedikçe, Hak teâlâyı hakim bilip, Ona kulluk etmedikçe, insanlar, birbiri ile sevişemez. Hak’dan ve Hak yolundan başka her ne düşünülse, hepsi ayrılık ve perişanlık yoludur.”

“Müslümanların öğrenmesi lazım olan bilgilere Ulum-i İslamiyye (Müslümanlık Bilgileri) denir. İslam dininin emrettiği bu bilgileri Resulullah aleyhisselam ikiye ayırmıştır. Biri, “ulum-i nakliyye”, yani din bilgileri; diğeri “ulum-i akliyye” yani fen bilgileridir, buyurmuştur. Din bilgileri, dünyada ve ahirette, huzuru, saadeti kazandıran bilgilerdir.

Bunlar da ikiye ayrılır: “Ulum-i aliyye” yani yüksek din bilgileri ve “ulum-i ibtidaiyye” yani alet ilimleri. İslam ilimlerinin ikinci kısmı olan akıl bilgilerinin yani tecrübi ilimlerin iyi öğrenilmesi, ince ve derin din bilgilerinin kolay ve açık anlaşılmasına yardım eder. Riyazi fizik öğrenmek, din bilgilerinin kuvvetlendirir. Astronomi, aritmetik ve geometri, dine yardımcı bilgilerdir. Tecrübi fizikteki (tecrübe ve isbat edilenlere esasen uymayan) birkaç yanlış teori ve hipotezden başka hepsi dine uymakta, imanı kuvvetlendirmektedir. İlahi fizik (metafizik) bilgilerinden, çürük, bozuk olanları dine uymaz. Bu ilimler öğrenilince, din bilgilerinin akli ilimlere uyan ve akli bilgilerle çözülmeyen yerleri ve sebepleri meydana çıkar ve akla uygun sanılmayan, aklın erişemediği meselelerin inkâr edilemeyeceği anlaşılır.”

“Kur’an-ı kerimden ve Resul aleyhisselamın hadis-i

şeriflerinden sonra en kıymetli kitap, İmam-ı Rabbani hazretlerinin Mektubat kitabıdır. Hanefi mezhebinde en mükemmel ve en kıymetli fıkıh kitabı, İbni Abidin'in Dürrül-Muhtar haşiyesidir. Şafii'de Tuhfet-ül-Muhtac kitabıdır.”

“İslam dini, Allahü teâlânın, Cebrail ismindeki melek vasıtası ile, sevgili Peygamberi Muhammed aleyhisselama gönderdiği, insanların, dünyada ve ahirette rahat ve mesut olmalarını sağlayan, usul ve kaidelerdir. Bütün üstünlükler, faydalı şeyler, İslamiyet'in içindedir. Eski dinlerin görünür görünmez bütün iyiliklerini, İslamiyet, kendinde toplamıştır. Bütün saadetler, muvaffakiyetler ondadır. Yanılmayan, şaşırmayan, akılların kabul edeceği esaslardan ve ahlaktan ibarettir. Yaradılışında kusursuz olanlar onu reddetmez ve nefret etmez, İslamiyet'in içinde hiçbir zarar yoktur. İslamiyet'in dışında hiçbir menfaat yoktur ve olamaz.”

“Son zamanlarda, tekkeler cahillerin eline düştü. Dinden, imandan haberi olmayanlara şeyh denildi. Din düşmanları da, bu şeyhlerin sözlerini, oyunlarını ele alarak dine hurafeler karışmıştır, dedi. Halbuki bozuk tarikatçıların sözlerini, işlerini din sanmak, bunları tasavvuf büyükleri ile karıştırmak, çok yanlıştır. Dini bilmemek, anlamamaktır. Dinde söz sahibi olmak için, Ehl-i sünnet âlimlerini tanımak, o büyüklerin kitaplarını okuyup, iyi anlayabilmek ve bildiğini yapmak lazımdır. Böyle bir âlim bulunmazsa, din düşmanları, meydanı boş bulup, din adamı şekline girer. Vaazları ile, kitapları ile, gençlerin imanını çalarak millet ve memleketi felakete götürürler.”

“Temiz ve yeni elbise giyiniz. Gittiğiniz yerlerde, ahlakınızla, sözlerinizle, İslam'ın vakarını, kıymetini gösterdiğiniz gibi, giyiminizle de saygı ve ilgi toplayınız.”

“Çeşitli, lezzetli yemeklerle ve tatlı, soğuk şerbetlerle bedenlerinizi rahat ve hoş tutunuz.”

“Allahü teâlâ, her şeyi bir sebep altında yaratmaktadır. Bu

sebeplere, iş yapabilecek tesir, kuvvet vermiştir. Bu kuvvetlere, tabiat kuvvetleri, fizik, kimya ve biyoloji kanunları diyoruz. Bir iş yapmamız, bir şeyi elde etmemiz için, bu işin sebeplerine yapışmamız lazımdır. Mesela buğday hasıl olması için, tarlayı sürmek, ekmek, ekini biçmek lazımdır. İnsanların bütün hareketleri, işleri, Allahü teâlânın bu âdeti içinde meydana gelmektedir. Allahü teâlâ sevdiği insanlara iyilik, ikram olmak için ve azılı düşmanlarını aldatmak için bunlara, âdetini bozarak sebepsiz şeyler yaratıyor.”

“Tek vakit namazımı kaçırmaktansa, bin kere ölmeyi tercih ederim.”

“Namaz, aman namaz, nerede ve ne şart altında olursa olsun mutlaka namaz kılın.”

“En büyük edep, ilahi hududu muhafazadır, gözetmektir.”

“Allahü teâlâ bir kuluna iman vermişse ona daha ne vermemiştir. İman vermemişse ona daha ne vermiştir!”

“Bizim meclisimizde bulunanlar, sükut içinde otursalar ve sükuttan başka bir şey görmeseler bile, din bahsinde âlim geçinenlerin hatalarını keşfederler, bir bir çıkarırlar.”

“Kur’an-ı kerim şifadır. Fakat şifa, suyun geldiği boruya tâbidir. Pis borudan şifa gelmez.”

“Gerçek keramet, kerametın gizlenmesidir. Bunun dışında görünenler, velinin irade ve ihtiyarı ile değildir. İlahi hikmet öyle gerektiriyor demektir.”

“Allahü teâlâ sırrını eminine verir. Bilen söylemez, söyleyen bilmez.”

“Ahmaklık, hatada ısrar etmektir.”

“Din bilgileri, dünyada ve ahirette, huzuru, saadeti kazandıran bilgilerdir.”

“Allahü teâlâ dilediğini yapar. İster sebepli ister sebepsiz, dilediği gibi azap veya lütfeder. Güzel ve doğru Onun dilediğidir.”

“Allahü teâlâ bize rahmetiyle muamele etsin. Adaletiyle muamele ederse yanarız.”

“Riya olmasın diye cemaatten kaçanlar ayrı bir riya içindedirler.”

“İlim cehli izale eder, yok eder, ahmaklığı değil.”

“Cemiyetteki ruh hastalıklarının sebebi, iman eksikliğidir.”

Talebelerinden bazıları o ilim deryası büyük veliden şu sözleri ve menkıbeleri nakletmişlerdir.

Talebelerinden Hafız Hüseyin Efendi anlatır:

Tahsilimi İstanbul'da yaptım. Arabi ve Farisi'yi iyi bilirdim. Her toplulukta söz sahibiydim. Bir gün beni Abdülhakim Arvasi hazretlerine götürdüler. Maksadım orada da söz sahibi olmaktı. Kendisine çok yakın bir sandalyeye oturdum. Sohbeteye başladı. Hemen sonra sandalyede oturmaktan haya edip, yere indim. Sohbeteye, hiç bilmediğim, duymadığım şeyleri anlatıyordu. Yakınında yere oturmaktan da haya edip biraz geri çekildim. Biraz daha biraz daha derken nihayet kendimi kapının önünde buldum. Nerede ise kapıdan dışarı çıkacak hâle gelmişim. Ben yıllarca şeyhlik postunda oturmuş talebeleri olan biriydim. Seyyid Abdülhakimi görünce ancak talebe olacağımı anladım ve talebelerime:

“Seyyid Abdülhakim Efendiyi görünce, tanıyınca şeyhliğin ne olduğunu anladım, eteğine yapışmaktan başka işim kalmadı” dedim. O büyük zata talebe olmakla şerefledim.

Otuz yıl boyunca yanından ayrılmayan yakını Şakir Efendi anlatır:

Bir sabah dergahın mescidinde namaz kılıyorduk. Efendi ile ikimizdik. Her zamanki gibi beni imam yaptılar. Mescidin giriş kısmı baştan başa camekân olduğundan girişteki sofa şeklinde

oturma yerinden mescidin içi apaçık görülürdü. Biz namaza hazırlanırken zevcem de gelip sofa kısmında çaylarımızı hazırlamaya koyulmuştu. Namaz ve dua bitince, sofaya geçtik. Gördük ki semaverin etrafında iki çay bardağı yerine bir sürü bardak. Zevceme, bu kadar bardağa lüzum olmadığını söyleyip, niçin ikiden çok bardak getirdin, deyince, şu cevabı aldım: “Hayret! Arkanızda büyük bir cemaat vardı. Şimdi dağılmış.”

Talebelerinden İlyas Efendi anlatır:

Bir gün yaşlı bir kadın marangoz dükkanına gelip; “Bir odalı evim var. İkinci bir oda yaptırıyorum. Kiraya verip onunla geçineceğim. Bedelini kira parasından vermek üzere, bana bir kapı ve pencere yapar mısın?” dedi. Yarın gel, konuşuruz dedim. Maksadım, Seyyid Abdülhakim Efendi’ye gidip danışmaktı. İkinci vakti dergâhlarına gittim. Hâlimi sordular. “Müşteri geliyor mu?” dediler. “Geliyor” dedim. Fakat sormak için gittiğim kadını unutmuşum. “Sipariş veren oluyor mu?” dediler. “Bugün yok” dedim. “Kadın müşterileriniz oluyor mu?” buyurdular. Gene hatırlamadım. Bunun üzerine; “Bugün gelen kadının işini gör!” buyurdular. Ancak o zaman hatırlayabildim.

Bir gün Bayezid Camiinde vaaz verirlerken konu ile hiç ilgisi olmadığı halde; “Sizden biriniz, eve gidip, çocuğunu çatıya kiremitler üzerine çıkmış, güvercin kovalar görürse, bağırmadan, güzellikle, yavrum bak sana neler getirdim, şeker aldım, desin, onu tutup içeri aldıktan sonra azarlasın” buyurdu. Vaazı dinleyen Akhisarlı bir zat içinden şimdi bunun da ne ilgisi var diye geçirdi. Vaazdan sonra evine gidince baktı ki çocuğu evin damına çıkmış, kiremitler üzerinde güvercin yakalamak peşinde, nerede ise kenardan düşecek halde. Çocuk küçük olup üç-dört yaşındaydı. Hemen Abdülhakim Efendinin nasihatlerini hatırladı ve öyle yaptı. Çocuk düşmekten kurtuldu.

Necib Fazıl Kısakürek anlatır:

Sene 1941... Almanlar sınırlımızda. Ben, bir gazetede çıkan yazılarımda da üstüne bastığım gibi, İkinci Dünya Harbine girmemizin bir an meselesi olduğuna kâniim. Bu meseleyi

huzurlarında savunuyorum. Lütfen dinliyorlar. Etraflarında yakınlarından birkaç kişi ve avukat Mahmud Veziroğlu isminde kendisini sevenlerden bir zat.. Harbe sürüklenmek mecburiyetimizi riyaî bir vâkıa hâlinde gösteriyor ve anlatıyorum. Sonuna kadar dinledikten sonra buyurdular ki: “Harbe girilmez. Yalnız Birinci Cihan Harbinde olduğu gibi pahalılık olmasa, vesika usulü çıkmasa.” Buyurdukları gibi oldu. Harbe girmedik. Fakat pahalılık, vesika usulü milleti kavurdu. Mahmud Bey, bana bu kerameti sık sık tekrar eder ve; “Müthiş, müthiş!.. herkes harbi beklerken; “Harbe girilmez” ve kimse vesika usulünü beklemezken “O olacak” buyurmaları büyük keramet” derdi.

Faruk Bey anlatır:

Bundan yıllarca evvel, oğlum Nevzad, o zamanlar oturduğumuz apartman katının balkonundan aşağıya, beton bir zemin üzerine düştü. Çocuğu koma hâlinde bir hastaneye yetiştirdik. Ayıldı. Fakat akli melekelerini kaybetmiş haldeydi. İstanbul’a götürdük. Bütün mütehassıs sinir ve akıl doktorlarına gösterdik. Hemen hepsi ümit göremediklerini söylediler. Bir Rum doktor erken bunama teşhisini koydu ve şifası yok hükmünü bastı. Büluğ çağındaki çocuğumu, büyük amcası Abdülhakim Efendinin kollarına teslim ettim. Çocuk tekkede kırk gün kaldı. Bu müddet içinde, onu nazarlarından ayırmadılar. Sadece; “Mahzunum, mahzunum!” diye içlenerek işi, Allahü teâlâyâ havale ettiler. Kırk gün sonra Nevzad, hiç bir zaman sahip olmadığı maddi ve manevi bir sıhhate kavuştu. Hukuk Fakültesini bitirdi. Uzun yıllar DSİ’de avukatlık yaptı, oradan emekli oldu. Abdülhakim Efendi, biraderzadeleri olan Faruk Işık Efendiyi çok severdi. Birisini methetmek isteseydi; “Faruk hariç hepimizden iyidir” derdi. Kabri, Abdülhakim Arvasi’nin ayak ucundadır.

Bayezid Camiinde; Erzincan zelzele felaketinden bir hafta kadar önce: “Allahü teâlâ, zinanın aşikâr olduğu yerlere zelzele ile ceza verir. Erzincan gibi” buyurmuşlar. Kimse o esnada bu manayı anlayamamış, ama bir hafta sonra, duyanlar bu

büyük bir kerametti, anlayamadık demişlerdir.

Talebelerinden Tahir Efendi anlatır:

Abdülhakim Efendi hazretleri buyurdular ki: “Evliyanın huzuruna dolu giden boş, boş giden dolu döner.” Bir gün bana; “Tahir Efendi, evinde kitap kalmasın, kitapları evden çıkar, başkalarına ver” buyurdular. Eve gittim. Kıymetli kitaplarıma kıyamadım. Emirleri yerine gelsin diye, birkaç kitap verdim. Yatsıdan sonra yattım. Abdülhakim Efendiyi gördüm. “Tahir, kitapları evden çıkardın mı?” buyurdular. Kalktım. Abdest aldım. İki rekat namaz kıldım. Yine yattım. Daha uyuyamamıştım. Abdülhakim Efendi geldi. “Hâlâ kitapları evde mi saklıyorsun?” buyurup, celâllendi. Korktum. Hemen kalkıp, bütün kitaplarımı evden çıkardım. Geldim yattım. Ancak uyuyabildim. Sonradan anladım ki, bizi terbiye etmek için, kitaplardan uzaklaştırıp, bende olanları alıp, kendinde olanları bize vermek için bu yolu seçmişlerdi.

Ne zaman Abdülhakim Efendi hazretlerine gitsem, Ziya Bey yanında otururdu. Ziya Beye bir kitap verir, okuturlar ve izah ederlerdi. Bir gün yine öyle bir sohbetle, Ziya Beye kitap okutup, kendileri izah ediyordu. İçimden, benim Arabi ve Farisim Ziya Beyden iyidir. Niçin hep ona okuturlar da, bana hiç okutmazlar diye geçti. O gece rüyada Abdülhakim Efendinin huzurunda idim. Gene Ziya Beye bir kitap vermişler, okutuyorlardı. Ama Ziya Beyi sarıklı, âlim kıyafetinde gördüm. Abdülhakim Efendi, Ziya Beyi bana gösterip; “Biz, boşuna emek vermeyiz” buyurdular. Uyanınca o düşünceme çok pişman oldum.

Bir gün Abdülhakim Efendiye gidiyordum. Yolda, kendi kendime, Abdülhakim Efendiye arz edeyim, evliyalıkta yükselmek büyük iş, bizim küçük gayretimizle elde edilmez, himmet buyursunlar teveccüh eylesinler de, o yüksek makamlara beni kavuştursunlar diye düşünüyordum. Vardım. Bahçede yalnız oturuyorlardı. Selam verip ellerini öptüm. Yüzüme bakıp; “Tahir, şu ağaç ne ağacıdır?” buyurdu. “Manolya” dedim. “Şu nedir?” buyurdu. “Gül” dedim. “Ya Tahir, bunların suyu bir, havası bir, toprağı bir de, niçin boyları farklıdır? Mesela şu çimene ne yapılsa

göl ağacı olabilir mi, gül de, manolya kadar büyür mü?" buyurdu. "Hayır efendim" dedim. "Demek ki, farklılık istidatlarından kabiliyetten geliyor. Ve demek ki, çim; ot, gül gibi, gül de manolya gibi olmaz!" buyurup tekrar bana baktılar. "Kusurumu bağışlayın efendim" dedim.

Diş hekimi emekli albay Sabri Bey anlatır:

Abdülhakim Efendi, arada bir bana, teyemmüm nasıl yapılır diye göstererek öğretirdi. Kendi kendime, şimdi su olmayan yer yok, acaba neden bu kadar teyemmüm üzerinde duruyor derdim. Vefatından otuz sene sonra, ellerimde yara çıktı. Hatta bir başparmağımı kestiler. Doktorlar ellerine su vurmuyacaksınız dediler. Üç sene teyemmümle yani onların gösterdiği şekilde teyemmüm ederek namaz kılmak zorunda kaldım.

Halid Turhan Bey anlatır:

Bir gün ziyaretlerine gitmiştim. Kütüphanelerinden bir kitap çekip, bir yerini açıp bana verdiler ve; "Buyurun, okuyun!" buyurdular. Arapça idi. Okumaya çalıştım. Yanlış okuyunca düzeltirlerdi. Bir daha okuttular ve gene yanlışlarımı düzelttiler. Sonra; "Türkçeye çevirin!" buyurdular. Takıldığım çok ibareler oldu. Yardım ettiler, hatta kendileri tercüme ettiler. Bir daha okutup, bir daha tercüme ettirdiler. İyice anlamıştım. Vefatlarından yirmi sene kadar sonra, kütüphane müdürlüğü için, Ankara'da imtihana girdim. İmtihanda elime bir Arapça kitap verdiler ve bir yerini açıp, okuyun dediler. Bir de ne göreyim, Abdülhakim Efendinin verdiği kitap ve açtıkları sayfa değil mi? Okudum, tercüme ettim. İmtihani kazandım. Kütüphane müdürü oldum. Ama imtihandan çıkınca, Efendinin bu büyük ve açık kerametini görünce hüngür hüngür ağladım.

Seyyid Abdülhakim Arvasi Hazretlerinin Menkıbeleri

Bayezid Camiinde; Erzincan zelzele felaketinden bir hafta kadar önce: “Allahü teâlâ, zinanın aşikâr olduğu yerlere zelzele ile ceza verir. Erzincan gibi” buyurmuşlar. Kimse o esnada bu manayı anlayamamış, ama bir hafta sonra, duyanlar bu büyük bir kerametti, anlayamadık demişlerdir.

*

Talebelerinden İlyas Efendi anlatır:

Bir gün yaşlı bir kadın marangoz dükkanına gelip; “Bir odalı evim var. İkinci bir oda yaptırıyorum. Kiraya verip onunla geçineceğim. Bedelini kira parasından vermek üzere, bana bir kapı ve pencere yapar mısın?” dedi. Yarın gel, konuşuruz dedim. Maksadım, Seyyid Abdülhakim Efendi’ye gidip danışmaktı. İkinci vakti dergâhlarına gittim. Hâlimi sordular. “Müşteri geliyor mu?” dediler. “Geliyor” dedim. Fakat sormak için gittiğim kadını unutmuştum. “Sipariş veren oluyor mu?” dediler. “Bugün yok” dedim. “Kadın müşterileriniz oluyor mu?” buyurdular. Gene hatırlamadım. Bunun üzerine; “Bugün gelen kadının işini gör!” buyurdular. Ancak o zaman hatırlayabildim.

Bir gün Bayezid Camiinde vaaz verirlerken konu ile hiç ilgisi olmadığı halde; “Sizden biriniz, eve gidip, çocuğunu çatıya kiremitler üzerine çıkmış, güvercin kovalar görürse, bağırmadan, güzellikle, yavrum bak sana neler getirdim, şeker aldım, desin, onu tutup içeri aldıktan sonra azarlasın” buyurdu. Vaazı dinleyen Akhisarlı bir zat içinden şimdi bunun da ne ilgisi var diye geçirdi. Vaazdan sonra evine gidince baktı ki çocuğu evin damına çıkmış, kiremitler üzerinde güvercin yakalamak peşinde, nerede ise kenardan düşecek halde. Çocuk küçük olup üç-dört yaşındaydı. Hemen Abdülhakim Efendinin nasihatlerini hatırladı ve öyle yaptı. Çocuk

düşmekten kurtuldu.

Otuz yıl boyunca yanından ayrılmayan yakını Şakir Efendi anlatır:

Bir sabah dergahın mescidinde namaz kılıyorduk. Efendi ile ikimizdik. Her zamanki gibi beni imam yaptılar. Mescidin giriş kısmı baştan başa camekân olduğundan girişteki sofa şeklinde oturma yerinden mescidin içi apaçık görülürdü. Biz namaza hazırlanırken zevcem de gelip sofa kısmında çaylarımızı hazırlamaya koyulmuştu. Namaz ve dua bitince, sofaya geçtik. Gördük ki semaverin etrafında iki çay bardağı yerine bir sürü bardak. Zevceme, bu kadar bardağa lüzum olmadığını söyleyip, niçin ikiden çok bardak getirdin, deyince, şu cevabı aldım: “Hayret! Arkanızda büyük bir cemaat vardı. Şimdi dağılmış.”

*

Necip Fazıl bey anlatır:

Efendi Hazretlerinin sohbetindeydik. Vakit gece yarısına gelmişti. İçimden, şimdi ben, bu gece yarısı, mezarların arasından nasıl inip de gideceğim diye geçiriyordum. Derhal bakışlarını Abidin’e çevirip:

“Necip Fazıl beyi sen götürürsün. Beraber gidirsiniz” buyurdular. Abidin ile kol kola mezarlıktan iniyorduk. Abidin elini uzatmış bir noktayı görteriyordu. Baktım, Efendi Hzretlerinin buldukları yerden göğe doğru bir nur çizgisi uzanıyor.

(Süleyman Kuku-Son Halkalar ve Seyyid Abdülhakîm Arvâsî'nin Külliyyatı-1.Cilt- S.332)

*

Van valisi Tâhir Paşa zamanında Van'a tabiiyecilerden rûh nakline (reenkarnasyon) inanan bir adam gelir. Vali konağına müsâfîr edilir. Geliş sebebini Tâhir Paşa'ya anlatır. Tahir Paşa ile bir müddet münâkaşadan sonra Tâhir Paşa, Seyyid Muhammed Sıddîk hazretlerini çağırır. Konağı teşrif eder.

Tâhir Paşa:

“Buraya enteresan bir adam geldi. Bozuk fikrini yayarsa, zararlı olur. Ne dersin, ne edelim?” Der.

Cevâbında: “Onu bir ânda ilzam edemem, konuşma çok uzar. Onu birkaç kelime ile ancak Efendi hazretleri mağlûb eder” der.

Başkale’ye telgraf çekilir. “Muhammed Sıddîk ağır hastadır, hemen teşrifinizi dilemektedir” denir. Efendi hazretleri telgrafı alır almaz, atına atlayıp Van’a gelir. Muhammed Sıddîk Efendi’yi bulur. Hastayım, hastalığım şudur, deyip tabiiyeciden ve maksadından bahseder. Efendi hazretleri:

“Altı yaşında bir eşeği bahçeye bağlatın ve aç ve susuz bırakın. O kimse ile bahçede görüşeceğiz. Yer hazırlatın” buyurur. Bahçeye gelirler. Konuya geçmeden Efendi hazretleri tabiiyeciye: Hoş geldiniz, nerelisiniz, evli misiniz, babanız öleli kaç sene oldu? Diye sorar ve sormağa devam eder. Tabiiyeci: “Siz Kürd hocalar birisi ile karşılaşınca böyle fuzûli sorular sorarsanız. Sizin buraya getirilmeniz ne için ise, onun hakkında konuşalım” der. Efendi Hazretleri:

“İddianızı duymuşum. Yalnız, siz çok insafsız bir kimsesiniz. İnsafsızlarla ilmî münazara yapmamağı tercih ederim” buyurur. Neden insafsız imişim, der. İfâdenize göre babanız altı yıl önce ölmüş ve aynı zamanda, şuracıkta deminden beri anırıp duran şu eşek dünyaya gelmiş ve babanızın ruhu ona geçmiş. Ben böyle iddia ediyorum. Aksini isbât edebilir misin? Buyurur. Tabiiyeci cevâb veremez, mağlûb olur ve Efendi hazretlerinin büyüklüğünü kabul eder. Efendi hazretleri de ona ilmî olarak gayet genişçe, rûh naklinin imkânsızlığını anlatır. İtikadını düzelttikten sonra Tahir Paşa’ya götürür ve: “İşte bir iddia ile buraya kadar gelmiş bir adamı, bir eşekten misâl vererek Müslüman ettim” buyurur. Sonra ifsâd ettiği kimseleri düzeltmede Tâhir Paşa’dan yardım ister.

(Süleyman Kuku-Son Halkalar ve Seyyid Abdülhakîm Arvâsî’nin Külliyyatı-1.Cilt- S.274)

*

Sultan Vahîdeddin Hân, Ramazan-ı şerîfde Topkapı Sarayı’ndaki

Hırka-ı Şerîf dâiresini ziyaret edeceği zaman, Efendi Hazretlerini de davet etti. Diğer ileri gelen devlet adamları ve din adamları da hâzır idi. Bu menkıbeyi anlatan Efendi hazretlerinin hizmeti ile şereflenen Şâkir efendi der ki:
Sultan, tam Hırka-ı Seâdetin bulunduğu odanın kapısına gelince: Abdülhakîm Efendi nerededir? Diye sormuş. Oradaki kalabalık birbirine bakmışlar, o isimde birini tanımıyorlardı. Arkaya doğru haber vermişler. Efendi Hazretleri: “Benim ismim Abdülhakîm’dir” deyince, sultan sizi istiyor deyip, hemen yol açmışlar. Sultan kendilerini bekleyip, yan yana, biri dünya, biri âhiret sultanı, Sultan-ül enbiyânın (sallallahü teâlâ aleyhi ve âlini ve sellerri) seâdetlû hırkalarının bulunduğu odaya girmişler ve beraber ziyaret etmişler. Çıkınca sultan, teberrüken orada olanlara birer mendil hediye etmiş. Efendi hazretlerine ise, iki mendil hediye etmiştir. Ben dış kapıda Efendiyi bekliyordum. Geldiler ve ziyaretlerini anlattılar. “Sultan herkese bir mendil verdi, bana iki tane verdi, birisi senindir” buyurup birini bana verdiler. Bu da Sultanın kalb gözünün açık ve uyanık olduğunun bir işaretidir.

(Süleyman Kuku-Son Halkalar ve Seyyid Abdülhakîm Arvâsî’nin Külliyyatı-1.Cilt- S.298)

*

Yine bir defasında Efendi Hazretlerini bir düğüne davet etmişler. Gitmiş. Oturdukları odadaki bir sehpanın üzerindeki kitabı alıp birkaç satır okuyup yerine koymuşlar. Daha sonra sevdiklerinden birine: “O kitap Abdullah Cevdet’in bir romanıydı. Elime alıp birkaç satır okumakla kalbimde hâsıl olan zulmeti on beş günde zor def’edebildim. Onun ismi Abdullah Cevdet değil, Aduvvullah Cevret’tir.” buyurdular. s.305

Üstad’ın Abdullah Cevdet hakkındaki yazısı için tıklayınız:
<http://www.n-f-k.com/nfkforum/index.php?sh...pic=4349&st>

—

Bir gün elimde, Diyanet İşleri reisliği de yapmış olan Şerafettin Yalçınkaya'nın Ehli Sünnet ve İmam-ı Azam hazretleri hakkında yazmış olduğu bir risale ile efendi hazretlerine geldim. "Elindeki nedir?" buyurdular. Söyledim. "Okuyun" dediler. Altmış küsur sahifelik bir kitabcıktı. Sonuna kadar hepsini okuttular. Sonra buyurdular ki: "İçindekilerin hepsi doğrudur. Fakat müellifi pistir. Onun için sen de bu kitabı bir daha okuma!" s.306

—

Sultan Abdülhamîd Hân vefat edince, Efendi'nin şeyhi, hocası ve müürşidi Seyyid Fehîm hazretlerinin (kuddise sirruh) oğlu Ma'sûm efendi: "Efendi Hazretleri, Abdülhamîd Hân Hakkın mağrifetine kavuştu" dedi. Efendi Hazretleri: "Hepsi o kadar mı?" buyurdu. Ma'sûm Efendi, "Bundan büyük hangi ni'met olur?" dedi. Efendi buyurdu: "Bundan büyük şü olur ki, o kabre konduğu andan itibaren Arş-ı a'zamdan kabrine nurdan bir sütun inmekte, onu ihata etmektedir." s.307

—

Efendi Hazretleri meşverete çok ehemmiyet verirdi. Bu sünnetin devamını tenbîh ve tavsiye ederdi. Hadîs-i Şerîf mucibince: "Meşveret edecek kimseyi bulamazsanız, taşa anlatın" buyurulmuş olduğundan Efendi Hazretleri bazen onlara göre bir taş mesabesinde bulunan bu fakirle meşveret ederdi. Bir defasında: "Hilmî, gözümde katarakt var, ameliyat olayım mı, sen ne dersin?" buyurdular. Bu teknik bizim memleketimizde çok gelişmiş değil, tavsiye etmem efendim" dedim. "Ben de öyle düşünüyordum" buyurdular. s.310

—

Hilmî Bey hocamızın Fâtih'deki evinde bir hafta kadar müsâfir edildim. Kendileri eczaneye gider, ben yukarıki salonda, onların emri ile Mektûbât üzerinde çalışır, onlar işeten dönünce, yaptıklarımı, okuduklarımı, yazdıklarımı sorar, bunlar üzerinde konuşurduk. Bir defasında: Efendim, Muhammed

Ma'sûm hazretleri, filân mektûbda: "Zamanımızın halîfesi..." buyuruyor. O zaman hilâfet merkezi İstanbul idi. Hindistan'da da, ya'nî aynı zamanda iki halîfe mümkün mü?" diye arz ettim. Tebessüm edip: "Ben de bunu okuduğum zaman, sizin gibi tereddüde düştüm ve Efendi hazretlerine suâl ettim. Buyurdular ki, o zaman Hindistan'daki Timuroğulları [Babürîler] devleti ile Osmanlı devlet-i aliyyesinin birbiriyle hemen hemen münâsebeti yok gibi idi. Ya'nî iki ayrı dünyâ gibi idiler. Böyle olunca, aynı anda iki halîfe olması mümkündür." s.307

—

Abdülkadir efendi anlattı: Efendi Hazretleri ile Eyyûb Câmiî şerifinde öğle namazını kıldık. Sonra Halid bin Zeyd Ebu Eyyûb Ensari hazretlerinin (radıyallahü anh) türbesine girdik. Başka kimse yoktu. Sandukanın ayak ucunda, yan yan yana diz üstü oturduk. "Yanıma sokul ve gözlerini kapa!" buyurdu, öyle yaptım. Bir de ne göreyim! Hazreti Hâlid (radıyallahü anh) karşımızda ayakta duruyor. Yanımıza geldi. Uzun boylu, iri yapılı, seyrek sakallı, nûr yüzlü idi. Elini öptüm. İkisi yavaş sesle konuştular. Ben işitmiyordum, edeble onları seyrediyordum. Sonra Efendinin sesi kulağıma geldi. "Gözünü aç" buyurdu. Açtım. İkimizi sandukanın yanında oturur halde gördüm. Sokağa çıktık. İkinci ezanı okunuyordu. O kadar zaman kalmışız. Yaz günü idi. Öğlen ikindi arası uzun idi. Efendi Hazretleri: Ne gördün?" buyurdu. Anlattım. "Ben hayatta iken kimseye söyleme" buyurdu. Şimdi vefatından yirmidört sene geçmiş oluyor, sorduğun için sana anlattım, dedi. s.320

—

Efendi Hazretlerinin mübarek oğulları Ahmed Neyyir Mekki efendi anlatıyor: Babam İstanbul'a geldikten bir müddet sonra Erbilli Es'ad efendiyi ziyarete gitti. Tanıdığı halde, icab eden hürmet ve edebin asgarisini göstermedi. Kendisi divanda oturduğu halde, babamı kapıya yakın ve yerde oturttu. Başının üstünde (yâ Seyyidem Tâhâ) yazılı bir levha asılı idi. Babam: "Bu seyyidem Tâhâ dediğiniz, bizim bildiğimiz Seyyid Tâhâ

hazretleri midir?" Diye suâl edince o Tâhâ-i Harîrî'dir. Seyyid Tâhâ hazretlerinin halîfesidir, dedi. Babam: "Bendeniz, Seyyid Tâhâ hazretlerinin bütün halîfelerini, hal tercemeleri, menkıbeleri ile bilirim, içlerinde bu isimde bir zât yoktur" buyurunca, Es'ad efendi: "O Seyyid Tâhâ'dan rüyada hilâfet almıştır" cevâbını verdi. Biraz sonra kalktılar ve Efendi babam: "O kadar câhildir ki, hilâfetin rüyada değil, uyanıkken yazılıp verileceğini dahî bilmiyor. Kusuruna bakılmaz. Sultan Abdülhamîd Hân tahta geçince, bu zât, sarayın etrafında dolaşır, hizmetçi kadınlara fal bakardı. Bunun için Sultan onu İstanbul'dan uzaklaştırdı. Ve Sultan Abdülhamîd Hân tahttan indirilince tekrar İstanbul'a geldi. Bu sefer şeyh olarak. Eh, zaman değişti, dünkü falcılar bugün şeyh oldu. Bize muamelesine gelince, Kaba bir kürd hocaya yapılsa dahi ayıb sayılacak harekette bulundu" buyurdu ve ilâve etti: "Esad efendi bir tesbîh mikdarı zikr edemez. Nerede şeyhlik!" s.314

(Süleyman Kuku-Son Halkalar ve Seyyid Abdülhakîm Arvâsî'nin Külliyyatı-1.Cilt- muhtelif iktibasların sayfa numaraları verilmiştir.)

*

*Kurânı kerimin harfleri Arab harfleri değildir. Yüzbinlerce seneden beri Adem aleyhisselâm'ın hilkat-i beşriyyesinin ibtidâsından beri, bu harfler vardır. Adem aleyhisselâm'a nazil olan suhurlardan biri de bu harflerle idi. Arzın her bir katresinde, her kumun içinde aynı hatlar yazılı idi. Ve bu harfler Arab zamanlarına tesadüfle, ta zaman-ı ahire kadar kemal ve cemalini gaib etmedi. s.388

*Efendi Hazretlerinden anlattı:

"Beşiktaş'ta Sinan Paşa Câmî'inde va'z etmiştim, çıkıyordum. Kapı önünde duran bir saray arabasından kibar bir bey inip: "El-melikü yakraüsselâm ve yed'ûke iletta'âm" dedi. Ya'nî Pâdişâhımız sana selâm ediyor ve seni iftara çağırıyor. Araba ile saraya gittik. İstanbul'un seçilmiş, vaizleri, imamları davet edilmiş idi. Mükellef bir yemekten sonra ser muhâsıb

geldi. Pâdişâhın selâmı var hepinizden rica ediyor: “Anadolu’da küffâr ile harb eden kuva-yı milliyenin galib gelmesi için dua etmenizi ve Anadolu’daki mücâhidlere para, mal ve dua ile yardımcı olmaları, eli silâh tutanların onlara katılmaları için milleti teşvik etmenizi istiyor” dedi. Bu emir üzerine Anadolu’ya çok insan gönderdim. Çok yardım yapılmasına sebep oldum.” S.298

*Bâyezid camiinde, Erzindan’daki büyük zelzele felaketinden bir hafta kadar önce “Allahu Teala, zinanın aşikare olduğu yerlere zelzele ile ceza verir. Ke Erzindan = Erzindan gibi” buyurur. Fakat o esnada kimse bu işareti değerlendiremez, ama bir hafta sonra o büyük felaketin duyulmasıyla, bu büyük kerameti anlayamadık, derler. S.288

*Efendinin ashabından biri de Cevad bey’dir. Orgeneral Celal Bulutlar’ın kayın pederidir. Efendinin kadim dostlarından ve eshabından idi. Şöyle anlattı: Sakarya harbi sıralarında idi. Üsteğmendim. Ordumuz ricat ediyor ve Ankara’nın boşaltılması faaliyetine girişilmiş idi. Efendi hazretleri bana emr etti ve:

Hemen Ankara’ya git, orduya katıl ve her şeyden evvel Fevzî Paşa’ya [Maraşal Fevzi Çakmak] çık ve de ki: “Beni buraya kendi hâlinde bir Müslüman gönderdi. Yılmasınlar, sebat etsinler, zafer muhakkaktır, diyor”. Gittim. Maraşal Fevzî Çakmak Paşa’yı gördüm ve Efendi Hazretlerinin buyurduklarını aynen söyledim. Teşekkür etti. Bir rivayette şükür secdesi yaptı. Orduya katıldım. Harbe girdim. Yaralandım ve ma’lûl yüzbaşı olarak tekaüde ayrıldım. Zaferi de gözlerimle gördüm. Âh Efendi!...

*Ahmed bey anlattı: Emirgân’da çimende namaz kılacaktık. İleride radyodan müzik sesi geliyordu. Efendi, imamete geçti. Cevâd bey radyoyu susturmak için koştı. Efendi: “Çağırın, gelsin!” buyurdu. Sonra, Allahu ekber deyip namaza durduk. Tekbîr sesi ile, radyonun sesinin kesilmesi bir oldu. Namazı huzurla kıldık. Namazdan sonra bahçe [gazino] sahibine,

radıoyu bilerek mi kapattın, dedik. Hayır, aniden bütün cereyanlar kesildi, dedi. S.337

*Farika abladan dinledim: Küçük kızlar idik. Efendi Babaya gelip, çarşıya gideceğiz, bize biraz para verir misiniz dedik. "Sizi yaramazlar, yine sinemaya gideceksiniz!" buyurdu. Hayır Efendi Baba, ihtiyaçlarımız var, dedik. Bize para verdi. Çarşıya indik. Sinemaya gittik. Geldik. Efendi Babanın elini öptük. "Hani, sinemaya gitmeyecektiniz" buyurdu. Gitmedik, dedik. Bana hitab edip: "Farika, sen sinemada direğın dibinde oturmadın mı? Niçin inkâr ediyorsun. Hem yapıyorsun, hem de yalan söylüyorsun" buyurunca, o kadar mahcûb oldum, o kadar utandım kî, yerin dibine girdim desem, mübalâğa etmemiş olurum. "Efendi baba, afv edin, bir daha yapmam" diyebilirdim neyse. O zaman Efendinin ne büyük velî olduğunu bir daha yakînen anladım.s.348

(Süleyman Kuku-Son Halkalar ve Seyyid Abdülhakîm Arvâsî'nin Külliyyatı-1.Cilt- muhtelif iktibasların sayfa numaraları verilmiştir.)

Abdülhakim Arvasi Hazretlerinin Kıymetli Sözlerinden Bazıları

Üstad'ın Hocası Seyyid Abdülhakim Arvasi Hazretlerinden Bazı Kıymetli Sözleri:

*Son zamanlarda, tekkeler cahillerin eline düştü. dinden, imandan haberi olmayanlar şeyh denildi. Din düşmanları da, bu şeyhlerin sözlerini, oyunlarını ele alarak "dine hurafeler karışmıştır, İslam dini bozulmuştur" dedi. Halbuki bozuk

tarikatchıların sözlerini, işlerini din sanmak, bunları tasavvuf büyükleri ile karıştırmak çok yanlıştır.dini bilmemek, anlamamaktır. Dinde söz sahibi olmak için, Ehl-i Sünnet alimlerini tanımak, o büyüklerin kitaplarını okuyup, iyi anlayabilmek ve bildiğini yapmak lazımdır. Böyle bir alim bulunmazsa, din düşmanları meydanı boş bulup, din adamı şekline girer. Vaazları ile kitablari ile gençlerin imanını çalmağa saldırarak millet ve memleketi felakete götürür.

*Allahü teala, herşeyi bir sebep altında yaratmaktadır. Bu sebeblere, iş yapabilecek tesir, kuvvet vermiştir. Bu kuvvetlere, tabiat kuvvetleri, fizik, kimya ve biyoloji kanunları diyoruz. Bir iş yapmamız, bir şeyi elde etmemiz için, bu işin sebeplerine yapışmamız lazımdır. Mesela buğday hasıl olması için, tarlayı sürmek, ekmek, ekini biçmek lazımdır. İnsanların bütün hareketleri, işleri, Allahü tealanın bu adeti içinde meydana gelmektedir. Allahü teala sevdiği insanlara iyilik, ikram olmak için ve azılı düşmanlarını aldatmak içi, adetini bozarak sebepsiz şeyler yaratıyor.

*Temiz ve yeni elbise giyiniz. Gittiğiniz yerlerde, ahlakınızla, sözlerinizle, İslam'ın vekarını, kıymetini gösterdiğiniz gibi, giyinmenizle de saygı ve ilgi toplayınız.

*Helal olan elbiseleri ve yemekleri ve şerbetleri lüzumu kadar kullanınız.

*Her peygamber, kendi zamanında, kendi mekanında, kendi kavminin hepsinden, herbakımdan üstündür. Muhammed aleyhisselam ise her zamanda, her melekette, yani dünya yaratıldığı günden, kıyamet kopuncaya kadar, gelmiş ve gelecek, bütün varlıkların her bakımdan en üstünüdür. Hiç kimse, hiçbir bakımdan onun üstünde değildir. Bu olamayacak bir şey değildir. Dilediğin yapan, her istediğini yaratan onu böyle yaratmıştır. Hiçbir insanın onu methedecek gücü yoktur. Hiç bir insanın onu tenkid edecek iktidarı yoktur.

*Hak tealanın hakimliğini tanıdığınız, emaneti ve emniyeti bozmayarak çalıştığınız zaman, birbirinizi ne kadar sevecek, ne kadar bağlı kardeşler olacaksınız. Sizin o kardeşliğinizden Allah'ın merhameti neler yaratacaktır. Kavuştuğunuz her nimet, hep hakka imanın hasıl ettiği kardeşliğin neticesi ve Allahü tealanın merhamet ve ihsanıdır. Gördüğünüz her musibet ve felaket de hep kızgınlığın, nefretin ve düşmanlığın neticesidir. Bunlar ise hakkı tanımamanın, zulm ve haksızlık etmenin cezasıdır.

*Büyüklerin sözü, sözlerin büyüğüdür.

*Evliyanın sözünde rabbani tesir vardır.

*İnsanı kaplayan sıkıntıların birinci sebebi, Hakk'a karşı şirk ve müşriklidir. İlim ve fen ilerlediği halde, insanlığın ufuklarını sarmış olan fesad karanlığı hep şirkin, imansızlığın, vahdetsizliğin ve sevişmezliğin neticesidir. Beşeriyet ne kadar uğraşırsa uğraşsın, sevip sevilmedikçe, ızdırap ve felaketden kurtulamaz. Hakk'ı tanımadıkça, Hakk'ı sevmedikçe, Hak teelayı hakim bilip,ona kulluk etmedikçe, insanlar birbiri ile sevişemez. Hak'dan ve hak yolundan başka her ne düşünülürse, hepsi ayrılık ve perişanlık yoludur.

*Müslümanların öğrenmesi lazım olan bilgilere Ulum-i İslamiye (Müslümanlık bilgileri) denir. İslam dininin emr ettiği bu bilgileri Resulullah aleyhisselam ikiye ayırmıştır. Biri, Ulum-i Nakliyye (dini bilgiler) diğeri Ulum-i Akliyedir (fenni bilgiler)buyurmuştur. Din bilgileri, dünyada ve ahiretde huzuru, saadeti kazandıran bilgilerdir. Bunlar da ikiye ayrılır: Ulum-i Aliyye (yüksek din bilgileri) ve Ulum-i İbtidaiyyedir (Alet ilimleri) İslami ilimlerinden ikinci kısmı olan akli bilgilerin yani tecrübi ilimlerin iyi öğrenilmesi, ince ve derin din bilgilerinin kolay ve açık anlaşılmasına yardım eder. Riyasi fizik öğrenmek, din bilgilerini kuvvetlendirir. Astronomi, aritmetik ve geometri dine yardımcı bilgilerdir. Tecrübi fizikteki birkaç yanlış teori ve hipotazden başka hepsi dine uymakta, imanı

kuvvetlendirmektedir. İlahi fizik (meta-fizik) bilgilerinden, çürük, bozuk olanları dine uymaz. Bu ilimler öğrenilince, din bilgilerinin akli ilimlere uyan ve akli bilgilerle çözülmeyen yerleri ve sebepleri meydana çıkar ve akla uygun sanılmayan, aklın erişemediği meselelerin inkar edilemeyeceği anlaşılır.

*Kur'an-ı Kerimden ve Resul aleyhisselamın Hadis-i Şeriflerinden sonra en kıymetli kitap, İmam-ı Rabbani hazretlerinin "kuddise sirruh" Mektubat kitabıdır. Hanefi mezhebinde en mükemmel ve en kıymetli fıkıh kitabı İbni Abidin'in (Dürrül-Muhtar) haşiyesidir. Şaffi'de (Tuhfet-ül muhtac) kitabıdır.

*İslam dini, Allahü tealanın, Cebrail ismindeki melek vasıtası ile, sevgili Peygamberi Muhammed aleyhisselama gönderdiği, insanların, dünyada ve ahirette rahat ve mesut olmalarını sağlayan, usul ve kaidelerdir. Bütün üstünlükler, faideli şeyler İslamiyetin içindedir. Eski dinlerin görünür görünmez bütün iyiliklerini İslamiyet kendinde toplamıştır. Bütün saadetler, başarılar ondadır. Yanılmayan, şaşırmayan, akılların kabul edeceği esaslardan ve aklaktan ibarettir. Yaradılışında kusursuz olanlar, onu red etmez ve nefret etmez.. İslamiyetin içinde hiç bir zarar yoktur. İslamiyetin dışında hiçbir menfaat yoktur ve olamaz..

*

her sözünde hikmet , her hareketinde nasihat bulunan Seyyid Abdülhakîm hazretleri vefâtlarına yakın: "İstanbul câmi'lerinde, otuz seneye yakın, yalnız îmânı ve Ehl-i sünnet i'tikâdını ve islâmın güzel ahlâkını anlatmağa çalışdım. Anlayan üçü beşi geçmedi. Buradaki îmân âmentünün esasları değildir. Allahü teâlâyâ inanan kimse kul hakkını düşünse, nasıl ayaklarını uzatıp da yatabilir?" buyurmuştu.

Efendi hazretleri va'zlarında hep îmân ve i'tikad üzerinde durur; amelî meselelerden fazla bahsetmezlerdi. Hatta çok sevdikleri Yusuf Ziyâ bey, Cuma günü bir laz hocanın va'zında,

Hanefî mezhebinde olup da diş doldurtanların, diş kaplatanların gusl abdestinin sahih olmayacağını, cünüp gezdiklerini işitmişti. Efendi hazretlerine gelip anlattı. Efendi hazretleri “Doğru söylemiş ama, noksan söylemiş. Böyle olanlar Şâfiî mezhebini taklid ederlerse, cünüp gezmekten kurtulurlar” buyurdu

*

Abdülhakim Arvasi hazretlerinden :

“Allahü teâlâ sırrını eminine verir. Bilen söylemez, söyleyen bilmez.”

“Ahmaklık, hatada ısrar etmektir.”

“Din bilgileri, dünyada ve ahirette, huzuru, saadeti kazandıran bilgilerdir.”

“Allahü teâlâ dilediğini yapar. İster sebepli ister sebepsiz, dilediği gibi azap veya lütfeder. Güzel ve doğru Onun dilediğidir.”

“Allahü teâlâ bize rahmetiyle muamele etsin. Adaletiyle muamele ederse yanarız.”

*

Önemli Tavsiyeleri

Allah’ın emir ve yasaklarını insanlara anlatan ve kendisine Silsile-i aliyye adı verilen büyük alimlerden Abdülhakim Arvasi Efendi, sohbet ve vaazlarında İslam’ın özüne yönelik çok önemli anlatımlar yapmıştır.

Seyyid Abdülhakim Arvasi Efendi, Allah’ın dünya üzerindeki herşeyi yaratırken onu bir sebebe bağladığını ve insanların birşeyin olması için Allah’a dua ederek sebeplere sarılması gerektiğini söylemiştir:

“Allahü Teala, herşeyi bir sebep altında yaratmaktadır. Bu sebeplere, iş yapabilecek tesir, kuvvet vermiştir. Bu

kuvvetlere, tabiat kuvvetleri, fizik, kimya ve biyoloji kanunları diyoruz. Bir iş yapmamız, bir şeyi elde etmemiz için, bu işin sebeplerine yapışmamız lazımdır. Mesela buğday hasıl olması için, tarlayı sürmek, ekmek, ekini biçmek lazımdır. İnsanların bütün hareketleri, işleri, Allahü Teala'nın bu adeti içinde meydana gelmektedir. Allahü Teala sevdiği insanlara iyilik, ikram olmak için ve azılı düşmanlarını aldatmak için bunlara, adetini bozarak sebepsiz şeyler yaratıyor." (Seyyid Abdülhakim Arvasi)

Kardeşliğin önemini şu sözleriyle vurgulamıştır:

"Hak Teala'nın hakimliğini tanıdığınız, emaneti ve emniyeti bozmayarak çalıştığınız zaman, birbirinizi ne kadar sevecek, birbirinize ne kadar bağlı kardeşler olacaksınız. Sizin o kardeşliğinizden Allah'ın merhameti neler yaratacaktır. Kavuştuğunuz her nimet, hep Hakk'a imanın hasıl ettiği kardeşliğin neticesi ve Allahü Teala'nın merhamet ve ihsanıdır. Gördüğünüz her musibet ve felaket de; hep kırgınlığın, nefretin ve düşmanlığın neticesidir. Bunlar ise Hakk'ı tanımamanın, zulm ve haksızlık etmenin cezasıdır." (Seyyid Abdülhakim Arvasi)

Allah'a şükretmenin önemini ise şöyle anlatmıştır:

"Hamd, O nimet vericiyi ibadetle bilmektir. Şükür, Hakk'ın kuluna verdiği O'nun yolunda kullanmaktır. (Maneviyet Dünyamızda İz Bırakanlar, Vehbi Vakkasoğlu, s. 29)

İslam'ın tebliği için temizliğe ve giyim kuşama son derece önemi veren Arvasi Efendi, müminlerin de buna önem vermeleri için onları teşvik etmiştir:

Beşeriyet ne kadar uğraşırsa uğraşsın, sevip sevilmedikçe, ızdırap ve felaketten kurtulamaz. Hakk'ı tanımadıkça, Hakk'ı sevmedikçe, Hak Teala'yı hakim bilip, O'na kulluk etmedikçe, insanlar birbirini sevemez. Hak'tan ve Hak yolundan başka her ne düşünülse, hepsi ayrılık ve perişanlık yoludur." (Seyyid Abdülhakim Arvasi)

Bu makale, İlmi Mercek Dergisi 05. sayı (Kasım 2004) 46. sayfada yayınlanmıştır.

*

Allah'ın yaktığı çerağı nefesleriyle söndürmek isteyenler, ancak sakallarının tutuşmasıyla kalırlar.

.....
Ahirete en büyük azap, bu dünyada mürşitlik taslayarak Allah'ın yolunu kesenleredir.

.....
Allah sırrını eminine bildirir; bilen söylemez, söyleyen de bilmez.

.....
Anlamak lazım değil, inanmak lazımdır.

.....
Yarın ahirete affım için güvenebileceğim ne amel, ne iyilik hiçbir şeyim mevcut değildir. Yalnız küfür timsaline duyduğum gayz (hiddet) ve buğz (sevmeme hissi) belki yeter.

.....
Riya olmasın diye cemaat namazından kaçanlar bilmelidir ki, bu hareketleri ayrıca bir riyaadır.

.....
Bir ilmin butlanı (yanlışlığı) ancak onu müntehasında (son aramasında) belli olur.

.....
Nasıl çatal bıçakla bir yemeğin lezzeti bulunamazsa bu işte akılla halledilemez.

.....
Hakk'a mahsus bir sıfatı insana, insana göre bir sıfatı da Hakk'a isnad etmek küfür ve İlâhi gazabı davet eder.

.....

Allah'ın kahrından rahmetine sığınmanın yolu, iman, tevhid, taat (Allah'a itaat) ve ibadet...

Yüksek sesle dua edilmez. Duada kendi şanına lâayık olanı istemelidir. Duanın reddinden büyük bela olamaz. Gizli ve düşkün tavırlı dua, kabulü gerektirir. Allah'ın sana dua ettirmesi kabule işarettir.

Haramlardan korkan zâhiddir, şüpheliden korkan ise velî.

Hamd, o nimet vericiyi ibadetle bilmektir. Hamd, İlâhî Zâtı vasıflandırmaktır. Şükür, Hakk'ın kuluna verdiğini O'nun yolunda kullanmaktır.

Es'Seyyid Abdülhâkîm-î Arvâsî Hazretleri (R.A.)

*

Abdülhakim Arvasi hazretlerinin kıymetli sözlerinden bazıları:

“Kur'an-ı kerimden ve Resul aleyhisselamın hadis-i şeriflerinden sonra en kıymetli kitap, İmam-ı Rabbani hazretlerinin Mektubat kitabıdır. Hanefi mezhebinde en mükemmel ve en kıymetli fıkıh kitabı, İbni Abidin'in Dürrül-Muhtar haşiyesidir. Şafii'de Tuhfet-ül-Muhtac kitabıdır.”

“Son zamanlarda, tekkeler cahillerin eline düştü. Dinden, imandan haberi olmayanlara şeyh denildi. Din düşmanları da, bu şeyhlerin sözlerini, oyunlarını ele alarak dine hurafeler karışmıştır, dedi. Halbuki bozuk tarikatçıların sözlerini, işlerini din sanmak, bunları tasavvuf büyükleri ile karıştırmak, çok yanlıştır. Dini bilmemek, anlamamaktır. Dinde söz sahibi olmak için, Ehl-i sünnet âlimlerini tanımak, o büyüklerin kitaplarını okuyup, iyi anlayabilmek ve bildiğini yapmak lazımdır. Böyle bir âlim bulunmazsa, din düşmanları, meydanı boş bulup, din adamı şekline girer. Vaazları ile, kitapları ile, gençlerin imanını çalarak millet ve memleketi

felakete götürürler.”

“Temiz ve yeni elbise giyiniz. Gittiğiniz yerlerde, ahlakınızla, sözlerinizle, İslam’ın vakarını, kıymetini gösterdiğiniz gibi, giyiminizle de saygı ve ilgi toplayınız.”

“Çeşitli, lezzetli yemeklerle ve tatlı, soğuk şerbetlerle bedenlerinizi rahat ve hoş tutunuz.”

“Allahü teâlâ, her şeyi bir sebep altında yaratmaktadır. Bu sebeplere, iş yapabilecek tesir, kuvvet vermiştir. Bu kuvvetlere, tabiat kuvvetleri, fizik, kimya ve biyoloji kanunları diyoruz. Bir iş yapmamız, bir şeyi elde etmemiz için, bu işin sebeplerine yapışmamız lazımdır. Mesela buğday hasıl olması için, tarlayı sürmek, ekmek, ekini biçmek lazımdır. İnsanların bütün hareketleri, işleri, Allahü teâlânın bu âdeti içinde meydana gelmektedir. Allahü teâlâ sevdiği insanlara iyilik, ikram olmak için ve azılı düşmanlarını aldatmak için bunlara, âdetini bozarak sebepsiz şeyler yaratıyor.”

“Tek vakit namazımı kaçırmaktansa, bin kere ölmeyi tercih ederim.”

“Namaz, aman namaz, nerede ve ne şart altında olursa olsun mutlaka namaz kılın.”

“En büyük edep, ilahi hududu muhafazadır, gözetmektir.”

“Allahü teâlâ bir kuluna iman vermişse ona daha ne vermemiştir. İman vermemişse ona daha ne vermiştir!”

“Bizim meclisimizde bulunanlar, sükut içinde otursalar ve sükuttan başka bir şey görmeseler bile, din bahsinde âlim geçinenlerin hatalarını keşfederler, bir bir çıkarırlar.”

“Kur’an-ı kerim şifadır. Fakat şifa, suyun geldiği boruya tâbidir. Pis borudan şifa gelmez.”

“Gerçek keramet, kerametın gizlenmesidir. Bunun dışında görünenler, velinin irade ve ihtiyarı ile değildir. İlâhi

hikmet öyle gerektiriyor demektir.”

“Allahü teâlâ sırrını eminine verir. Bilen söylemez, söyleyen bilmez.”

“Ahmaklık, hatada ısrar etmektir.”

“Din bilgileri, dünyada ve ahirette, huzuru, saadeti kazandıran bilgilerdir.”

“Allahü teâlâ dilediğini yapar. İster sebepli ister sebepsiz, dilediği gibi azap veya lütfeder. Güzel ve doğru Onun dilediğidir.”

“Allahü teâlâ bize rahmetiyle muamele etsin. Adaletiyle muamele ederse yanarız.”

“Riya olmasın diye cemaatten kaçanlar ayrı bir riya içindedirler.”

“İlim cehli izale eder, yok eder, ahmaklığı değil.”

“Cemiyetteki ruh hastalıklarının sebebi, iman eksikliğidir.”

Talebelerinden bazıları o ilim deryası büyük veliden şu sözleri ve menkıbeleri nakletmişlerdir.

*

” Dünyada haram işleyen kimse, ahirette ondan mahrûm kalır. Burada helal şeyleri kullananlar, orada, o şeylerin hakikatine kavuşur. Meselâ, bir erkek, dünyada haram olan ipeği giyerse, ahirette ipek giymekten mahrûm edilir. İpek ise, Cennet elbisesidir. O hâlde, bu günahı temizlenmedikçe, Cennete giremez demektir. Cennete girmiyen de Cehenneme girer. Çünkü, ahirette, bu ikisinden başka yer yoktur. ”

“Dinimizin bildirdiği birşeyde şüpheyeye düşen kimse, Allahü teâlâ ve O’nun Peygamberi, bu şey ile neyi bildirmek istemiş ise, öylece imân ettim, inandım demelidir. Hemen şüphesini giderecek bir din âlimi aramalıdır. İlmine ve dine bağlılığına

güvenilir, zeki, ârif, haramlardan kaçınan, din bilgilerinin inceliklerini bilen, müşkülleri çözebilen bir zâtı arar, bulur. Bundan aldığı cevab, şüphesini giderince, artık öylece imân eder. Böyle bir zâtı aramak farzdır. Tesâdüfe bırakmayıp, hemen aramalıdır. Bulamazsa veya bulup ta şüpheden kurtulamazsa, Allahü teâlânın ve Reslünün dilediği gibi inandım demeli ve şüphesinin giderilmesi için, Allahü teâlâyâ dua etmeli, yalvarmalıdır.”

“Bir memleketde İslâmiyetin yerlemesi için, herşeyden önce, hakikî din âlimi yetiştirmek lâzımdır. Din âlimi bulunmazsa, din cahilleri, din adamı şekline girip, kitab ve mecmûa yazarak, konferanslar, va’z ve dersler vererek milletin dinini, imânını çalarlar. İslâmiyeti yıkarlar da, kimsenin haberi olmaz.”

“İlm ile cevâb vermek için, itikâd bilgilerine dayanılacağından, önce, kelâm ilminde kullanılan kelimelerin, bu ilme mahsûs olan manâlarını bilmek lâzımdır.”

“Evliyanın huzuruna dolu giden boş, boş giden dolu döner.”

“Allahü teâlâ sırrını eminine verir. Bilen söylemez, söyleyen bilmez.”

...

Abdülhakim Arvasi Hazretleri'nin “ben” dediği hiç işitilmemiştir. İslam âlimlerinin adı geçtiği zaman; “Bizler o büyüklerin yanında hazır olsak sorulmayız, gâib olsak aranmayız.” buyururdu.

*

Seyyid Abdülhakîm Arvâsî “rahmetullahi aleyh” hazretleri'nden...

Buyurdular ki;

Hakk'ı sevmedikçe, Hak teâlâyı hâkim bilip, ona kulluk etmedikçe, insanlar birbiri ile sevişemez.

Kavuştuğunuz her nîmet; hep hakka îmânın hâsıl ettiği kardeşliğin neticesi ve Allahü teâlânın ihsânıdır.

Temiz ve yeni elbise giyiniz. Gittiğiniz yerlerde, ahlâkınızla, sözlerinizle, giyinişinizle İslâmın vekârını, kıymetini gösteriniz.

Gördüğünüz her musîbet ve felâket, kızgınlığın, zulüm ve haksızlık etmenin cezâsıdır.

Beşeriyet ne kadar uğraşırsa uğraşsın, sevip sevilmedikçe; ızdırap ve felâketten kurtulamaz.

Allahü teâlâ dilediğini yapar. İster sebepli ister sebepsiz, dilediği gibi azap veya lütfeder. Güzel ve doğru onun dilediğidir.

Allahü teâlâ bize fadlı, ihsânı ile tecelli etsin; bizi fadlı ile korusun! Adliyle tecelli ederse, yanarız.

Riyâ olmasın diye cemâatten kaçanlar ayrı bir riyâ içindedirler.

Büyüklerin sözü, sözlerin büyüğüdür.

İlim cehli izale eder, yok eder, ahmaklığı değil.

Cemiyetteki ruh hastalıklarının sebebi, îmân eksikliğidir.

*

Efendi hazretlerinden:

*Buyurdular ki: İslam bu memlekette giderse, ne Hind'de kalır, ne Sind'de! (Pakistan'a Sind denir)

*Bir yere esans dökülse, kendisi kalmasa da, kokusu bir müddet daha devam eder. Zındıklar İslam'ı öyle kaldırdılar ki, kokusunu dahi bırakmadılar.

*Buyurdular: **İsrar** kelimesi iyilik için kullanılmaz. Ya'nî iyilikte ısrar olmaz. İsrar, inad batılda olur, hakda,

doğruda, iyilikte **devam** olur.

*Buyurdular: Evladı resul olmasaydım, Boşnak (Bosnalı) olmak isterdim.

*Buyurdular: Bir kadın için dikiş makinası ne büyük nimettir.

*Buyurdular: İnsanlar arasında kendini ayıplamak kibirdendir, ya da medh edilmeği sevmektendir ki birbirine yakındırlar.

Buyurdular: Kıyamete yakın camilerin yolları çimen bağlar, imam ve hatipler sûreta alim, hakikatte cahil olurlar. Hafızlar teganniye [nağmeli okumayı] severler. Kadınlar erkeklerine itaat etmezler.

*Medeniyet, İslamiyet ile kaimdir. Avrupa medeniyeti dedikleri, vahşetin zirvesine varmıştır. Evet, Müslümanlar, düşmana karşı müdafaa [savunma] için her türlü harb alet ve edevatını yapmak zorundadır. İslam'ın şartları dışında, sanat ehli bulundurmamak fısk olur, [gayr-i Müslim değil] Müslüman tab'adan.

*Çocuğu olanı Allah muhafaza etsin, olmayana Hak Sübhanehu ve Teala çocuk vermesin. Berber Enver efendinin kızı ölünce, ağlar halde Efendi'ye geldi. "Çocuğun mu öldü?" buyurdu. Evet, dedi. Abdestli isen, hemen şurada şükür secdesi yap, göreyim, buyurdular.

*Padişahların en aşağısı bile dinin hamisi idi.

*Mü'mine en evvel lâzım olan halâl yemektir. Mideye halâl girerse, cevahiye [organlara] amel-i salih kuvveti verir. Haram ise, ne kadar uğraşsa, salih amel yapamaz.

*Efendi buyurdular: Bu memleketin toprağı rutubetli olduğundan cenazeyi tabutla defn etmek daha iyidir. Tabutun çivililerinin tahtadan olması lâzımdır.

*Yine buyurdu: Her cum'a, namazdan evvel, Kehf sûresini okumak sünnettir.

*Efendi Hazretleri buyurdu: Ölülerinize her akşam Yâsin-i Şerif okuyun.

*Buyurdu: Nerede namaz var, orada imân var. Nerede namaz yok, orada imân ya var, ya yok.

*Buyurdu: Mektûbât, Reşâhat gibi kitabları okumak ihlâsı arttırmak için çok fâidelidir. Fârisîyi az bilen, Mektûbât'ın Osmanlıcasını değil, Fârisîsini okusun.

*Buyurdu: ÂmentüŞerhi kıymetli kitabdır.

-Efendi Hazretleri, Seyyidi, Senedi Hazreti Seyyid Fehîm'den (kuddise sirruhumâ) bildirir: Namzadan sonra ellerini kaldırıp dua ettikte, en son: **“Rabbiğfir verham ve ente hayrürrahimîn, teveffenî müsli-men ve el hıknî bissâlihîn”** Der, ellerini mübarek yüzüne sürerlerdi ve ayrıca her fırsatta **“Ya Allah, bike tahassantu ve bi-abdike ve Resûlike seyyidinâ Muhammedin sallallahu teâlâ aleyhi ve selleme istecertu”** duasını okurlardı.

*Sultan Hamid'e kadar islam sertac [baştacı] idi. Sonra düşmeğe başladı.

*Habis kişiye bir milim yaklaşan, İslam'dan bir mil uzaklaşır.

*Efenedi hazretlerinden biri dua isteseydi: Allahu Teala korktuğunuzdan emin, umduğunuza nail eylesin, derdi.

(Süleyman Kuku-Son Halkalar ve Seyyid Abdülhakîm Arvâsî'nin Külliyatı-1.Cilt- Muhtelif sayfalardan iktibas yapılmıştır.)

*